

BE-A0511_720623_801330_DUT

Inventaris van de procesdossiers en stukken
in verband met processen bewaard in het
archief van de kathedraal van Antwerpen
(*'Capsa Litium'*), 1467-1794

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:	5
Raadpleging en gebruik:	6
Voorwaarden voor de raadpleging:	6
Voorwaarden voor de reproductie:	6
Toegangen:	6
Aanwijzingen voor het gebruik:	6
Geschiedenis van archiefvormer en archief:	7
Archiefvormer:	7
Naam:	7
Geschiedenis:	7
Bevoegdheden en activiteiten:	9
Organisatie:	10
Archief:	12
Geschiedenis:	12
Verwerving:	13
Inhoud en structuur:	14
Inhoud:	14
Taal en schrift van de documenten:	15
Selecties en vernietigingen:	15
Ordering:	15
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN:	17
I. Procesdossiers:	17
75 - 77 Melchior van den Bossche, plebaan, aanlegger, tegen het kapittel, verweerder, voor de Raad van Brabant. Restitutie van bijdrage van 100 gulden aan kosten van het proces tegen Franciscus de Wolff (zie nr. 71); betaling van 150 gulden per jaar aan de onderpastoor sedert 1646; opbrengst van het kanonikaal huis horend bij de gesplitste prebende van de plebanie; proceskosten. (1629) 1655-1665:	24
95 - 97 De deken en het kapittel van de kathedraal, supplianten, tegen de gelanden van de dijk van Lillo, Stabroek, Zandvliet en Berendrecht, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Tienden en onderhoud van de dijken. 1672-1718....:	27
132 - 136 Dekken en kapittel, supplianten, tegen de gelanden van de polders van Wilmarsdonk. Tienden, aanleg en onderhoud van de dijken. 1672-1695, 1748..:	28
137 - 138 Judocus Houbraecken, scholaster van de kathedraal, met hem gevoegd Justus Sijnen, supplianten, tegen het kapittel, met hen gevoegd Constantin-Alexander Van Halmale, voor de Raad van Brabant. Benoeming door Houbraecken als 'turnarius' of 'hebdomadarius'(kanunnik die met een wekelijkse beurtrol het benoemingsrecht had gedurende vier maanden per jaar), van Sijnen als kanunnik, terwijl het kapittel koos voor Van Halmale. 1679-1687.....:	30
130 - 131 Dekken en kapittel, supplianten, tegen Diego Fernando de Villegas, ridder, heer van Serville en Veltwijk, opgevolgd door zijn erfgenamen, voor de Raad van Brabant. Tienden in de heerlijkheid Wijtvliet onder Wilmarsdonk en aanstelling van pastoors van Oosterweel, Wilmarsdonk en Oorderen. 1688-1699.:	33
159 - 160 Abt en convent van de Sint-Michielsabdij, supplianten, tegen deken en kapittel, zowel in eigen naam als interveniërende voor de kanunniken van de tweede fundatie, de kapelannen en de muzikanten van de kathedraal, voor de Raad van Brabant. Rangorde tijdens de processies, plaats van de zangers en	

muzikanten. 1700-1711.....	36
181 - 182 Carolus Van de Sande, pastoor van Kontich, suppliant, tegen de deken en kanunniken van de kathedraal van Antwerpen, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Novale tienden. 1710-1731.....	39
207 - 213 Ludovicus Catoir, pastoor van Zandvliet, suppliant, tegen deken en kapittel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Verdeling van de tienden in de polder 'Nieuwland' over de parochie, het kapittel, de Sint-Michielsabdij 1724-1733 (1750).....	42
215 - 222 De abt van de Sint-Michielsabdij in Antwerpen, suppliant, tegen deken en kapittel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Verdeling van de tienden in Berendrecht en Zandvliet. 1725-1787.....	43
242 - 243 Deken en kapittel, supplianten, tegen F.H. Buyens, ingezeten poorter van Antwerpen, vetweider, en Gerard De Moor uit Wijtvliet, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Weigering om de hooitienden in Oosterweel, Wilmarsdonk en Oorderen te betalen. 1747-1748.....	47
257 - 260 Deken en kapittel, supplianten, tegen de kapelmeesters van de broederschap van het Heilig Sacrament, of de Venerabelkapel, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Aanstelling van zangmeester Ludovicus Van Noorbeek door het kapittel, weigering om deze te aanvaarden door de broederschap, relaties tussen het kapittel en de broederschap. 1765-1784.....	49
II. Stukken uit of in verband met processen.....	51
33 - 37 Stukken betreffende de betwistingen tussen bisschop Laevinus Torrentius en het kapittel inzake de jurisdictie. (1574-) 7-1592 (1607) en [z.d].....	51

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:

Kathedraalarchief Antwerpen. Procesdossiers en stukken in verband met processen ('Capsa Litium').

Periode:

1467-1794

Archiefbloknummer:

BE-A0511.1346

Omvang:

- Aantal bestanddelen: 286.00
- Omvang geïndexiseerd: 9.50 m

Archiefbewaarplaats:

Rijksarchief te Antwerpen

Archiefvormers:

Kapittel van de Onze-Lieve-Vrouwkathedraal te Antwerpen, 1124-1796

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

De documenten zijn vrij raadpleegbaar. Voor de raadpleging gelden de regels van toepassing in de leeszaal van het Rijksarchief.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefstukken gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

TOEGANGEN

Deze inventaris vervangt de plaatsingslijsten van VAN DEN NIEUWENHUIZEN J., *De archieven van het Onze-Lieve-Vrouw Kapittel te Antwerpen (1124-1801)*, Antwerpen, s.d. (1969), p. 46-57 en *Kathedraalarchief Antwerpen Inventaris n° 4, Inventaris van de Capsa Litium in het kathedraalarchief van Antwerpen*.

AANWIJZINGEN VOOR HET GEBRUIK

Vooraf in de oudste stukken wordt Latijn gebruikt. Het geschrift uit de 16de en 17de eeuw is moeilijk leesbaar voor het ongeoefende oog.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Onze-Lieve-Vrouwekapittel van Antwerpen.
Kerkfabriek van de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Antwerpen.
Gemeenschap der kapelanen van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel te Antwerpen.

GESCHIEDENIS

Het Onze-Lieve-Vrouwekapittel werd gesticht in 1124, toen het Sint-Michielskapittel hervormd werd tot de Sint-Michielsabdij. Acht van de twaalf bestaande kanunnikenprebenden en de proosdij werden toen overgeheveld naar de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Het kapittel nam zeker tot het midden van de 16de eeuw een leidinggevende positie in voor het hele kerkelijke Antwerpen. Het aantal kanunniken werd opgetrokken tot 12 in de loop van de 12de eeuw, tot 23 tegen het einde van de 13de eeuw, en steeg tot 24 in 1639. Het laatmiddeleeuwse kapittel werd voor het grootste deel bevolkt door mannen uit de elites, al dan niet met vrouw en kinderen, die vaak geen priester waren. Velen ontvingen wel de inkomsten uit prebenden, maar verbleven niet of nauwelijks in Antwerpen en huurden priesters in om hun taken te vervullen. Voor een benoeming tot kanunnik werd veel druk uitgeoefend via patronage en cliëntelisme, o.a. door de hertog van Brabant, de bisschop van Kamerijk, de paus (de zogenaamde 'curialisten'), of adellijke families. In de 15de en 16de eeuw bestond het kapittel vooral uit academici met een goede opleiding. Velen voerden een magistertitel en verscheidene hadden een graad in de rechten of de theologie. Kanunniken stonden bekend om hun luxelevens, en wekten regelmatig de afgunst en de kritiek op van hun tijdgenoten. Over kanunniken en kapittels bestond heel wat negatieve beeldvorming. 'Il n'est tresor que de vivre à son aise', schreef de 15de-eeuwse dichter François Villon, in een ballade die opent met een beschrijving van het liefdesspel van 'un gras chanoine' en zijn minnares, in een luxueus vertrek. ¹De drie benoemingsvoorwaarden voor een kanunnik werden wel eens monkelend omschreven als 'amplitudo ventris, falsitudo vocis, dementia mentis', of een omvangrijke buik, een valse stem en een zieke geest. ²De plaatsvervangers van de kanunniken waren vaak de kapelanen; hun aantal groeide van 28 op het einde van de 13de eeuw tot 70 in 1411 (waarvan 48 in de Onze-Lieve-Vrouwekerk). Deze kapelanen waren priesters die deelnamen aan het koorofficie en missen lazen in één van de vele zijaltaren, van broederschappen of kapelanieën. Deze laatste waren misbeneficies, waaraan inkomsten waren

1 Zie zijn 'Ballade Les contrediz Franc Gontier', in VILLON. F., Verzamelde gedichten vertaald door Ernst van Altena, Amsterdam, 1981 (1963), p. 155.

2 PUT E., HARLINE C., Verloren schapen, schurftige herders. De helse dagen van bisschop Mathias Hovius, 1542-1620, Leuven, 2002, p. 73.

verbonden, waarmee een kapelaan werd betaald die wekelijks een aantal missen las voor het zielenheil van de stichter van de kapelanie. De kapelannen lazen ook missen bij overlijdens. Omstreeks 1500 waren er 88 kapelannen in de hoofdkerk en 57 erbuiten. De benoeming van de kapelannen gebeurde door het kapittel. Zij organiseerden zich in een 'gemeenschap van kapelannen', beheerden een eigen kas van kapelaniegoederen, die werd beheerd door twee meiers. Ze ontvingen per aanwezigheid in de kerk een loden presentiepenning, die werd gebruikt om presentiegelden te betalen, een vergoeding voor hun aanwezigheid.

Naast de kapelannen waren er sinds 1571 ook zes, en vanaf 1615 acht zogenaamde 'kleine' of 'arme' kanunniken', de vicaris-kanunniken van de tweede fundatie. Zij moesten dagelijks verplicht aanwezig zijn tijdens alle diensten, 's morgens de eerste mis lezen om vijf uur, en waren ook verplicht om dagelijks een tweede mis te celebreren. De kanunniken woonden veelal in huizen bij het Groen kerkhof, vlakbij de kathedraal. De naakte eigendom van deze huizen was van het kapittel.

De kerkfabriek wordt voor het eerst vermeld in 1239. Ze bestond toen uit een clericus en een leek, die samen instonden voor het materieel beheer van de kerk. De kerkmeesters zorgden ervoor dat de eredienst materieel mogelijk was, ze stonden in voor de instandhouding van het kerkgebouw en voor de bezoldiging van het kerkpersoneel. Tot 1477 was de Onze-Lieve-Vrouwekerk de enige parochiekerk in Antwerpen; in dat jaar kregen ook de kerken van Sint-Joris, Sint-Walburgis en Sint-Jacobs parochierechten toegekend. In 1529 volgde de Sint-Andrieskerk. De kerkfabriek van de Onze-Lieve-Vrouwekerk trad op als bouwheer van de huidige gotische kerk die werd gebouwd tussen 1352 en 1521. In 1533 woedde er een brand die veel schade aanrichtte. Ook tijdens de beeldenstorm van 1566 werd veel vernield.

Tijdens de Nederlandse Opstand profileerden sommige leden uit het kapittel zich als belangrijke politieke tegenstanders van het protestantisme. Kanunnik Silvester Pardo ondervroeg als geestelijk inquisiteur bijvoorbeeld regelmatig gevangengenomen doopsgezinden en calvinisten, en probeerde hen te overreden om terug te keren naar de katholieke kerk. Kanunnik Franciscus Doncker en deken Roger de Tassis speelden ook een belangrijke rol in het 'politieke katholicisme'. Doncker pleitte zo bij de hertog van Alva en de Spaanse leden van de Raad van Beroerten voor het uitzuiveren van het stadsbestuur.

In de loop van de 16de en vooral de 17de eeuw werd door de kanunniken de residentieplicht beter gerespecteerd en het celibaat nog maar zelden openlijk overtreden. Tot het Concilie van Trente (1545-1563) genoot het kapittel een volledige exemptie ten opzichte van de bisschop: het was rechtstreeks afhankelijk van de paus en bezat de volledige jurisdictie over de Antwerpse clerus. Vóór 1559 behoorde de Scheldestad tot het bisdom Kamerijk, maar het kapittel was toen dus zeer zelfstandig. Bij de oprichting van het bisdom Antwerpen in 1559 werd de kerk een kathedraal, maar werd tegelijk het kapittel hervormd en groeide de invloed van de bisschop. Na een lang conflict tussen bisschop Torrentius en het kapittel, dat werd beslecht in Rome in 1592, moest het kapittel de bisschop gehoorzamen, maar bleef het bevoegd voor de burgerlijke rechtspraak over clerici, de sterfhuizen van de leden en suppoosten

van het kapittel en de benoeming en controle over de schoolmeesters in Antwerpen. De benoeming van kanunniken en pastoors bleef een twistappel, waarbij ingewikkelde procedures werden uitgewerkt om een machtsevenwicht te zoeken tussen verschillende belangen (zie hieronder onder 'organisatie'). In de loop van de 17de eeuw kreeg de bisschop een grotere rol in de benoemingsprocedure van de stadspastoors, o.a. door het uitschrijven van een 'concurfus' of examen.

Na 1585 werd Antwerpen een bolwerk van de Contrareformatie. Er bestonden in de vroege 17de eeuw vele familiale banden tussen het Antwerpse stadsbestuur en de lokale kerkelijke wereld, ook met het kapittel. Deze persoonlijke banden bevorderden zowel de subsidiepolitiek van de magistraat als de giften van rijke Antwerpse families aan kerken en kloosters. In de 17de eeuw werd het 'Romeinse brevier' ingevoerd, ook al bestond hiertegen enig verzet binnen het kapittel. De sterkere rol van de bisschop, de opkomst van nieuwe kloosterorden zoals de jezuïeten, en de stichting van het kapittel van de Sint-Jacobskerk in 1656 verzwakten enigszins de centrale rol van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel in het Antwerpse kerkelijke landschap. Toch bleef het zijn belangen verdedigen, onder andere door het afsluiten van 'concordaten' met de nieuwe kloosters, waarin een evenwicht werd gezocht in de verdeling van begrafenis- en andere rechten.

Het 18de-eeuwse kapittel is minder goed bestudeerd. De relatie tussen kapittel en bisschop verbeterde. Kanunnik-penitencier Peter-Simon Van Eupen was een nauwe medewerker van bisschop Wellens, en hij speelde een belangrijke rol in de pamflettenstrijd tegen Jozef II, en later in de Brabantse Omwenteling. Het kapittel bleef een rijke en machtige instelling tot het einde van het ancien régime. De globale inkomsten van het kapittel in 1787 worden geschat op zo'n 100.000 gulden.

Het kapittel hield feitelijk op te bestaan met de inlijving van de Zuidelijke Nederlanden bij Frankrijk op 1 oktober 1795. De kerkelijke goederen werden genationaliseerd en de wet van 5 frimaire van het jaar VI (25 november 1797) hief de kapittels definitief op.

BEVOEGDHEDEN EN ACTIVITEITEN

De voornaamste taak van het kapittel was het verzorgen van het koorofficie. Dit bestond uit metten, lauden, priemen, terts, sext, none, vespers en de completen. In de kathedraal waren er drie clusters: de vroege ochtend (metten, lauden en aansluitend een eerste mis), de voormiddag (priem, eventueel requiemmis, terts, meestal daarna de conventsmis/hoogmis, sext en none), tegen de avond vespers en completen. In de 16de eeuw werden deze getijdengebeden uitgevoerd door ongeveer 100 personen: 22 kanunniken, een zestigtal kapelannen, 12 zangers (*vicarissen*) en acht koorknapen (*koralen*), aangevuld met kapelannen die actief waren in andere Antwerpse kapellen of kloosters. Het kapittel stapte ook mee op in processies.

Het kapittel organiseerde vanaf ca. 1200 onderwijs in de vorm van een Latijnse kapittelschool. Een apart gebouw hiervoor werd opgetrokken in 1304. De scholaster van het kapittel (zie verder onder 'Organisatie') hield ook toezicht op

heel het onderwijs in de stad. Vanaf 1521 ontstonden Latijnse scholen in de andere Antwerpse parochies en in de 17de eeuw kreeg de kapittelschool ook te kampen met concurrentie van de Latijnse gymnasia van de jezuïeten, de augustijnen en de predikheren. De kapittelschool verdween rond 1633. Een deel van de stad waar de Onze-Lieve-Vrouwekerk op stond, was immunitetsgebied: het had een specifiek juridisch statuut. De deken en het kapittel spraken daar recht over alle suppoosten of onderhorigen van het kapittel, de Antwerpse schout en schepenbank hadden er in principe geen gezag. Deze onderhorigen van het kapittel genoten ook de vrijheid van de stedelijke wijnaccijns.

Het kapittel is wel eens omschreven als een 'benoemingsmachine'. Als 'pastor primitivus' mocht het bijvoorbeeld de pastoors van de Antwerpse parochiekerken benoemen en in principe alle pastorale inkomsten innen, mits de betaling van een loon aan de bedienaars. Het kapittel benoemde ook al het lager personeel, zoals koster, beiaardiers, grafdelvers, schoolmeesters, kapelannen en zangers. Daarnaast bezat het kapittel het benoemingsrecht van de pastoor (het personaatsrecht) in een hele reeks dorpen buiten Antwerpen, waar het tevens de tienden inde.

De kerkfabriek stond in voor de bouw en het onderhoud van het kerkgebouw, het meubilair, de ornamenten en de aankoop van kaarsen en miswijn. Ze bezat 125 huizen, die bijna allemaal verhuurd werden. Daarnaast inde de kerkfabriek inkomsten uit het casueel, dat bestond uit de opbrengst van collecten, begrafenisrechten en honoraria bij het toedienen van de sacramenten van doop en huwelijk. Verder bezat de kerkfabriek nog enkele hectaren gronden en cijnzen, vooral in Oosterweel, Wilmarsdonk en Deurne. Ze ontving ook kraamgeld voor standrecht van kooplui en voor plaatsen in het Onze-Lieve-Vrouwepand, tot 1560.

ORGANISATIE

Het kapittel werd oorspronkelijk geleid door een proost, maar vanaf 1220 door de *deken*. Deze leidde ook de kapittelvergaderingen, waaraan alle residerende kanunniken moesten deelnemen. De *cantor* was het hoofd van het koor- en kerkgezag. De *scholaster* stond in voor de notitie van alle privileges en statuten, de organisatie van de Latijnse kapittelschool en de inspectie van alle onderwijsinstellingen binnen de stad. De *plebaan* regelde het parochielevens in Antwerpen, en deed hiervoor ook een beroep op kapelannen of plaatsvervangers. In 1614 splitste bisschop Malderus de Onze-Lieve-Vrouweparochie in een noordelijk en een zuidelijk gedeelte, waarvoor telkens een subplebaan verantwoordelijk was. De *thesaurier* beheerde de relikwieën, kerkornamenten en privileges, en moest rekeningen van zijn beheer voorleggen. Hij boette aan gezag in, omdat vanaf de 13de eeuw jaarlijks twee *meiers* of *majores* werden gekozen onder de kanunniken om het financiële beheer van het kapittel te voeren en de rekeningen voor te leggen. Toen werden alle goederen van het kapittel samengebracht in één fonds onder het beheer van de meiers. De inkomsten van het kapittel bestonden vooral uit tienden en in mindere mate uit het verhuren van huizen. De goederen van het

kapittel werden verdeeld in vijf ontvangkantoren, die *recepten* werden genoemd. Elk van deze kantoren werden beheerd door een kanunnik-rentmeester, die er een aparte vergoeding voor ontving. Binnen het kapittel was ook een *actuarius* actief, die optrad als secretaris en archivaris. Begrafenisrechten waren een belangrijke bron van inkomsten, en een conflictveld met andere kerken en kloosters. Binnen het kapittel volgde de *praefectus funerum* deze problematiek op.

Om de aanwezigheid van de kanunniken tijdens het koorofficie te bevorderen, was een kas opgericht voor 'zitpenningen' of *distributiën*, waaruit net als bij de kapelannen een vergoeding werd uitgekeerd per bijgewoonde misdienst. Op dezelfde manier ontvingen ze ook het *officium panis*: witbrood of kapittelbrood. Het kapittel had sinds de vroege 15de eeuw acht *koralen* of koorknapen in dienst, geleid door een *zangmeester*. Ook werden vanaf 1410 twaalf zangers aangeworven: tenoren, contratenoren en alten. Samen vormden ze één instelling in dienst van het kapittel. Hun goederen werden beheerd door een rentmeester onder toezicht van twee kanunniken-provisors. Naast het koorofficie zongen ze ook in de misvieringen voor de broederschappen, zoals de Gilde van het Onze-Lieve-Vrouw Lof of de Gilde van het Heilig Sacrament, en bij heiligenfeesten, uitvaarten, jaargetijden en memories.

Zoals aangegeven gaf de benoeming van nieuwe kanunniken aanleiding tot vele conflicten en complexe regelgeving. Bij leven konden individuele kanunniken hun functie ruilen tegen een andere (*permutatie*) of er afstand van doen ten voordele van een andere persoon (*resignatie*). Van de 24 prebendes waren twee voorzien voor de deken en één voor de bisschop. Van de 21 resterende prebenden waren negen voorzien voor 'gegradueerden' of universitair geschoolden. De plebaan, die aangesteld werd door het kapittel in overleg met de bisschop, had ook recht op een prebende. Na het overlijden van een kanunnik konden verschillende groepen hun invloed laten gelden voor de keuze van de nieuwe kanunnik. Wie hierover kon beslissen, hing af van de overlijdensdatum van de overleden kanunnik in kwestie: gedurende acht maanden per jaar gebeurde de benoeming in principe door de paus, in de resterende vier maanden door de zogenaamde *kanunnik turnarius* of *hebdomadarius*. Binnen het kapittel bestond een beurtrol: per week werd een weekkanunnik aangeduid. Wanneer een kanunnik of kapelaan in die week overleed of ontslag nam, mocht deze weekkanunnik zijn opvolger benoemen. Daarnaast konden de universiteit van Leuven, de vorst of de bisschop invloed uitoefenen. Familierelaties speelden ook een belangrijke rol. In de praktijk koos in meer dan de helft van de gevallen de bisschop de kandidaat samen met de andere kanunniken.

De stad benoemde de kerkmeesters van de vijf Antwerpse parochies. De twee jongste oud-schepenen werden steeds opperkerkmeester van de Onze-Lieve-Vrouweparochie als erefunctie. Het kapittel had een vertegenwoordiger in de kerkfabriek: de kanunnik-thesaurier. Deze zorgde samen met de onderthesaurier en de kerkmeesters voor het beheer van de kerkfabrieksgoederen. De kerkfabriek had personeel in dienst, zoals de fabrieksklerk of secretaris, de knaap (loopjongen), onderkosters, organist, beiaardier, orgelblazer en muzikanten en stadspeellieden, en de hondenjager of hondenslager, die de loslopende honden moest weggagen of doden. De

kerkfabriek betaalde ook vergoedingen aan predikanten.

In de kathedraal waren ook nog vele andere organisaties actief, zoals broederschappen, stichtingen en ambachten, die er missen lieten lezen of een eigen altaar hadden.

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

In negen eeuwen hebben de verschillende geledingen binnen de Antwerpse Onze-Lieve-Vrouwekerk een indrukwekkend archief gecreëerd van meer dan 100 strekkende meter. De oudste bekende ordening van het archief van het kapittel gaat terug tot 1488, toen scholaster Ambrosius de Dynter het liet klasseren in 26 *capsae* (grote dozen of kasten) en een inventaris liet opmaken. Dit klasement bleef in grote lijnen behouden. Recentere stukken werden geregeld bijgeschreven. Tijdens de troebelen van de tweede helft van de 16de eeuw werden delen van de archieven soms verborgen in Mechelen, in het Sint-Elisabethgasthuis of bij een Antwerpse poorter. In 1662 besliste het kapittel dat 'nutteloze charters' mochten worden verbrand of verwijderd. In de nasleep van de Franse bezetting eind 18de eeuw verzeilde een deel van het archief bij het departementaal bestuur, waarna deze documenten werden overgenomen door de provincie Antwerpen. In 1904 werden deze stukken overgebracht naar het Rijksarchief Antwerpen. Het grootste deel van het archief was echter ter plaatse gebleven, en was na de afschaffing van het kapittel eigendom geworden van de kerkfabriek. Rond het midden van de 19de eeuw werd ridder Léon de Burbure de Wesembeke (1812-1889) de eerste archivaris. Hij werd in 1862 opgevolgd door onderpastoor P.D. Kuyl (1821-1873). Na diens dood werd de secretaris van de kerkfabriek, L. Theunissens (1833-1911), ook archivaris. Hij werd opgevolgd door F. Geudens, (1846-1922), J.U. Ernalsteen, archivaris van 1925 tot 1954, en J. Van den Nieuwenhuizen (van 1954 tot 2014). De archieven werden fysiek bewaard in de kathedraal tot begin jaren negentig, toen ze werden overgebracht naar de Centrale Bibliotheek van de toenmalige UFSIA, nu de Bibliotheek Stadscampus van de Universiteit Antwerpen, aan de Prinsstraat. In 2014 werd het archief overgebracht naar het Rijksarchief Antwerpen-Beveren.

Tijdens het ancien régime werden 117 archiefbestanddelen met betrekking tot processen die het kapittel had gevoerd, geklasseerd in de '*Capsa Litium*'. In de 18de eeuw werd hiervan een summiere handgeschreven inventaris opgesteld in het Latijn. Rond het midden van de 19de eeuw voegde archivaris Léon de Burbure de Wesembeke daar de (oude) nummers 118-189 aan toe.

Vermoedelijk bracht hij ook die nummers en een jaartal aan op de rugzijde van de stukken zelf, gekalligrafeerd in zwarte inkt. Ook stelde hij beknopte beschrijvingen op in het Latijn. Deze werden uitgegeven in 1969 door Jos Van den Nieuwenhuizen.³ De opvolgers van Léon de Burbure voegden de (oude) nummers 189-271, die elders in het archief van de kathedraal werden

3 VAN DEN NIEUWENHUIZEN J., De archieven van het Onze-Lieve-Vrouw Kapittel te Antwerpen (1124-1801), Antwerpen, s.d. (1969), p. 46-57.

aangetroffen, toe aan de reeks. Een concordans met de oude bewaarplaats is echter niet voorhanden. Jos Van den Nieuwenhuizen verzorgde ook een eerste rudimentaire plaatsingslijst in het Nederlands van de 271 nummers, die onuitgegeven bleef, maar die de onderzoekers hebben gebruikt in de voorbije decennia.⁴ Deze plaatsingslijst bevatte een summiere beschrijving van de dossiers bewaard door het kapittel, degene toegevoegd door de Burbure en door latere archivariissen, maar was geen volwaardige inventaris. Soms zaten verschillende procesdossiers verborgen onder éénzelfde nummer en werd maar één dossier effectief beschreven. Een dossier dat uit meerdere materiële eenheden bestond (bijvoorbeeld 4 banden of 2 pakken) kreeg ook maar één nummer. Omgekeerd kregen stukken uit hetzelfde proces soms twee verschillende nummers. De beschrijvingen waren onvolledig. De rechtbank die de zaak had behandeld werd niet vermeld, sommige betrokken partijen evenmin. Een beschrijving van het onderwerp van de betwisting ontbrak doorgaans, of bleef zeer algemeen. Dateringen bleken meermaals onjuist. Achteraan het bestand stonden ook nog enkele dozen met te klasseren stukken, zonder beschrijving of nummer.

Na de overbrenging naar het Rijksarchief in 2014 werden de bestaande beschrijvingen in chronologische volgorde gezet door Michel Oosterbosch, die ook de eerste 81 nummers opnieuw ter hand nam en beschreef volgens hedendaagse standaarden. Hij heeft dit werk echter niet kunnen voltooien. In 2024 zette Harald Deceulaer dit werk verder.

In de voorbije eeuwen zijn een aantal dossiers zoekgeraakt. Tijdens het ancien régime konden kanunniken of kapelannen stukken uit het archief ontlennen. Stukken werden mogelijk niet terugbezorgd of op een verkeerde plek teruggeplaatst. In de oude inventaris stond zo een lijst van 44 niet meer voorhanden stukken. Tijdens de herinventarisatie van deze reeks vonden we 20 van deze archiefbestanddelen terug. De 24 nog ontbrekende stukken worden summier vermeld in bijlage, op basis van de beschrijving in de oude inventaris. Ook werden enkele nieuwe nummers toegevoegd (272-287), omdat we nieuwe beschrijvingen opstelden van de 'staart' van het bestand. Vóór de herinventarisatie van deze reeks bevonden zich achteraan nog enkele dozen met nog te klasseren stukken, zonder nummer.

In deze inventaris kon de oude nummering niet worden behouden, omdat vele dossiers opdoken die geen nummer hadden, of omdat éénzelfde dossier verspreid was geraakt over meerdere nummers. Een concordans tussen de oude en nieuwe nummers is achteraan de inventaris te vinden.

VERWERVING

Het archief van de kathedraal van Antwerpen werd overgebracht naar het Rijksarchief in 2014.

4 Kathedraalarchief Antwerpen Inventaris n° 4, Inventaris van de Capsa Litium in het kathedraalarchief van Antwerpen.

Inhoud en structuur

INHOUD

Bij de procesdossiers en -stukken in deze reeks kon het kapittel betrokken zijn op verschillende manieren. Allereerst had het kapittel de jurisdictie over alle leden en onderhorigen van het kapittel, dit waren in principe de clerici in Antwerpen. Het kapittel functioneerde dus als rechter in sommige zaken. Maar in deze reeks bevindt zich slechts een beperkt aantal dossiers waarin het kapittel als rechter oordeelde. Opgemerkt kan wel worden dat in de Acta Capituli er suppoosten werden bestraft omdat ze zich hadden misdragen. Het merendeel van de dossiers betreft zaken waarin het kapittel, de kerkmeesters, de kapelannen of sommige broederschappen als partij optraden in processen voor andere rechtbanken, waarbij ze procedeerden tegen andere personen of instellingen. De meeste originele procesdossiers of processtukken die in deze inventaris worden beschreven, werden na afloop van het proces gelicht bij de bevoegde rechtbanken. Bij vroegmoderne rechtbanken in burgerlijke zaken konden partijen na afloop van het proces immers hun dossier of stukken 'lichten', dat wil zeggen meenemen om zelf te bewaren. Het kapittel en de kerkmeesters van de kathedraal hebben op die manier duidelijk veel dossiers en stukken verzameld, om te bewaren in hun eigen archief. Veel processen die in deze inventaris beschreven worden, werden gevoerd voor de Raad van Brabant. Volgens de literatuur konden partijen enkel hun eigen stukken lichten en niet die van de tegenpartij.⁵ Toch vinden we in deze dossiers wel degelijk ook geregeld stukken van de tegenpartij terug, hoewel minder. De in deze inventaris beschreven dossiers belichten uiteraard vooral het standpunt van het kapittel en van de kerkmeesters.

Daarnaast vinden we in de dossiers vaak voorbereidende nota's, kladversies of minuten van pleitstukken, of correspondentie over het proces met advocaten of procureurs. Soms werden ook andere stukken van latere datum toegevoegd, omdat ze over hetzelfde conflict gingen.

De dossiers fungeerden in de tijd zelf als geheugensteun en als materiaal om te kunnen gebruiken in latere processen. Het kapittel en de kerkmeesters deden in het ancien régime zeer vaak een beroep op hun archief. Stukken werden gedurig opgezocht, gekopieerd en geciteerd in allerlei processen. Daarnaast worden in deze reeks dossiers en stukken aangetroffen van andere instellingen en personen uit het kerkelijk landschap. In een aantal zaken waren (of lijken) enkel individuele kanunniken of pastoors betrokken partij, en trad het kapittel of de kerkfabriek niet (als dusdanig) op. Ook processen van andere kerkelijke instellingen werden bewaard, wellicht omdat het kapittel of andere personen of instellingen verbonden met de kathedraal indirect bij de zaak betrokken waren, of als documentatie voor te verwachten gelijkaardige processen.

Heel vaak gaan de processen over machtsverhoudingen binnen het Antwerpse kerkelijk landschap. Het kapittel, de kerkmeesters en de kapelannen

5 PUT E., Inventaris van het archief van de Raad van Brabant. Deel 1 Archief van de griffies, Brussel, 1995, p. 128.

procedeerden regelmatig tegen elkaar. Het kapittel stond ook dikwijls tegenover de bisschop, de Sint-Michielsabdij en de andere Antwerpse parochiekerken. Meermaals draaiden deze conflicten rond benoemingen, begrafenisrechten of financiële of andere privileges. Het kapittel procedeerde ook over de inning van de tienden in de dorpen waarop ze rechten hadden, en de prestaties die daar tegenover konden staan, zoals het betalen van een onderpastoor, het herstellen van dijken (vooral in de dorpen ten noorden van Antwerpen) of kerken, en een aandeel in de dorpsbelastingen. Financiële kwesties rond prebenden, huizen, renten en cijnzen komen natuurlijk veel aan bod. Sommige dossiers hebben betrekking op individuele kanunniken of pastoors, kapellen of broederschappen.

TAAL EN SCHRIFT VAN DE DOCUMENTEN

De stukken zijn opgesteld in het Nederlands, Frans en Latijn.

SELECTIES EN Vernietigingen

In dit bestand werd niet geselecteerd.

ORDENING

De procesdossiers in deze inventaris worden beschreven volgens een methodologie waarrond in het Rijksarchief een consensus is gegroeid.⁶ Ze worden chronologisch geordend, volgens dit sjabloon:

Als in de beschrijvingen 'het kapittel' of 'deken en kapittel' staat, slaat dit op de Onze-Lieve-Vrouwekerk of kathedraal van Antwerpen. Enkel wanneer er verwarring mogelijk is met andere kapittels, wordt ook de naam van de kerk en/of de plaats vermeld.

Naast de eigenlijke procesdossiers (deel 1 van de inventaris) zijn er ook nog 'Stukken uit of in verband met processen' (deel 2). Dit gaat om losse stukken (een uittreksel, kopie van een vonnis, brieven, rekeningen, ...) die wel in het kader van een proces werden gevormd, maar die niet aan een ruimer procesdossier kunnen worden gelinkt. Deze werden ook chronologisch geordend.

In de voorbije eeuwen zijn een aantal dossiers zoekgeraakt. Tijdens het ancien régime konden kanunniken of kapelanen stukken uit het archief ontlennen.

6 Zie voor meer details DECEULAER H., 'Introduction. Early Modern case records as historical sources and archival challenges' in DECEULAER H., DUBOIS S. & PUCCIO L., *From case to file! Ancien Régime Case Files and their Prospects for Historical Research*; *L'affaire est dans le sac ! Dossiers de procès d'Ancien Régime et perspectives de recherche historique*; *Het pleit is in den zak! Procesdossiers uit het ancien régime en hun perspectieven voor historisch onderzoek. Proceedings of the Workshop held at the State Archives in Belgium*; *Actes de la journée d'étude tenue aux Archives générales du Royaume*; *Acta van de studiedag*, (Studia 148) Brussel, 2014, p. 9-38.

Stukken werden mogelijk niet terugbezorgd of op een verkeerde plek teruggeplaatst. In de oude inventaris stond zo een lijst van 44 niet meer voorhanden stukken. Tijdens de herinventarisatie van deze reeks vonden we 20 van deze archiefbestanddelen terug. De 24 nog ontbrekende stukken worden summier vermeld in bijlage, op basis van de beschrijving in de oude inventaris. Ook werden enkele nieuwe nummers toegevoegd (272-287), omdat we nieuwe beschrijvingen opstelden van de 'staart' van het bestand. Vóór de herinventarisatie van deze reeks bevond zich achteraan nog enkele dozen met nog te klasseren stukken, zonder nummer. In deze inventaris kon de oude nummering niet worden behouden, omdat vele dossier opdoken die geen nummer hadden, of omdat éénzelfde dossier verspreid was geraakt over meerdere nummers.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

I. PROCESDOSSIERS

- 1 De syndicus en procurator van de kerk[fabriek] tegen kanunnik Giselbertus de Warvia [van de Werve], thesaurier, voor deken en kapittel. Restitutie van boeken van de kerkfabriek. [1464-1475].
1 stuk
- 2 Adriaen Loon (van Loen), leek, inwoner van Antwerpen, tegen het kapittel, voor de Raad van Brabant. Verwekken van schandaal en opruiing door het afficheren van een geschrift in de volkstaal aan de kerkdeur, zonder opdracht van de minderbroeders-observanten; rechtsweigering door de wet van Antwerpen; criminele of civiele procedure; *casus reservatus*. 1467-1469.
1 katern, 1 stuk
- 3 Het kapittel tegen inwoners van Antwerpen, voor de officiaal van Kamerijk als pauselijk rechter. Novale tienden. [15de eeuw].
2 katernen
- 4 Het kapittel, appellant, tegen Jacob van Croÿ, bisschop van Kamerijk, geïntimeerde, voor de Raad van Brabant. Verzet tegen brieven van maintainue aan de bisschop tegen de exemptie van het kapittel; aanstelling van Thomas Cuyst als plebaan (prochiaen); verlening van de *cura animarum* door de bisschop. [1514-]1526.
1 omslag
- 5 Het kapittel, impetrant, tegen de inwoners van Zandvliet, voor de Raad van Brabant, gedaagden. Meekraptienden. (1515-)1556.
1 omslag
- 6 Het kapittel, impetrant, tegen Arnoldus (Aernd) vanden Werve, gedaagde, voor de Raad van Brabant. (Hooi)tienden in de bijvang van Antwerpen (Steenborgerweert, Schijnbroek, Lobroek, enz.). 1521-1524.
2 charters en 1 katern
- 7 Het kapittel tegen Jan Huygen (Hugens) en Mathijs Ghylen (Ghijs) cum suis, inwoners van Zandvliet, voor de Raad van Brabant. Hooitienden. (1521-) 1528-1553 en [z.d.].
1 pak
- 8 Kanunnik Thomas Janssens, priester, impetrant, tegen het kapittel, gedaagde voor de Raad van Brabant. Maintainue in inkomsten van zijn prebende, betwist door Adolf van Crevelt in proces voor de

officialiteit van Kamerijk. (1531-) 1533.

1 omslag

- 9 De meier, schepenen, bedezetters en inwoners van Kontich, impetranten, tegen het kapittel en Jacob Peeters, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Belasting op tienden voor onderhoud van de wegen door aangelanden. 1536.
1 omslag
- 10 Ridder Goessen van Stralen en Merten van den Werve, impetranten, tegen het kapittel, gedaagde, voor de Raad van Brabant. Hooitienden op schoren geheten "Den Vlierhoek" te Ekeren, gepacht door Peter van Thuyl. 1538.
1 omslag
- 11 Het kapittel, impetrant, tegen Gerardus de Laval cum suis, gedaagden, met de procureur-generaal als gevoegde, voor de Raad van Brabant. Hooitienden in Oosterweel, Wilmarsdonk en Oorderen; proceskosten. 1551-1557 (1565).
1 pak
- 12 De onderkerkmeesters tegen kanunnik Thomas du Terne, thesaurier, opponent, voor deken en kapittel, vervolgens voor de wet van Antwerpen. Recht om de knaap van de kerkmeesters te benoemen. 1553.
1 omslag
- 13 De opper- en onderkerkmeesters van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Antwerpen, later met hen gevoegd de magistraat van Antwerpen, supplianten, tegen de deken en het kapittel, rescribenten en opponenten, voor de schepenbank van Antwerpen, nadien voor de Raad van Brabant. Eigendom van erven op het kerkhof en in de bijvang van de kerk, en van de huizen en winkels aldaar. (1561) 9-1690.
- 14 Christoffel Welzer, impetrant, cum suis, tegen de thesaurier en de kerkmeesters, geïntimeerden, voor de schepenbank van Antwerpen, nadien voor de Raad van Brabant. Uitbreiding van huis bij het Onze-Lieve-Vrouwepand en gebruik van de gang tussen dat huis en het huis "De Roose" van Welzer; reformatie van vonnis van 21 juli 1564. 1563-1573.
1 omslag
- 15 Het kapittel tegen Mathijs Huynen. Nalatenschap van Wouter Gewouters (van Gestel), priester en kapelaan in Luyksgestel. (1566-)1568.
1 omslag

-
- 16 Jacob Jacopssone, als procureur van Catharina Anthonii Back en haar man Johannes Reder, tegen Petrus Bourdon, kapelaan, voor deken en kapittel van Onze-Lieve-Vrouw. Beslag op de nalatenschap van Maria Back; proceskosten. 1572.
1 omslag
- 17 Dijkgraaf, schout, schepenen en gegoeden van Zuidland onder Lillo, Berendrecht en Zandvliet, supplianten, tegen het kapittel, rescribent, voor de Raad van Brabant. Betaling van de dijklasten, geheten geschoten, tot herstel van de dijken na overstroming. 1572-1573.
1 lias
- 18 Deken en kapittel, aanleggers, tegen kanunnik Godefridus Vuesels, apostolisch protonotaris en raadsheer in de Grote Raad voor de Nederlanden te Mechelen. Afrekening van wederzijdse aanspraken. (1573-1574) 1591.
1 omslag en 1 charter
- 19 De meiers van het kapittel als beheerders van de goederen van de vicarissen-zangers, aanleggers, tegen Huybrecht Claes, verweerder, voor schout en schepenen van Wommelgem. Onrechtmatig wegvoeren van tarwe, en verplichtingen bij einde van pacht van de hoeve van Gudsegem te Wommelgem; oppervlakte van de hoeve. 1574-1576.
1 omslag
- 20 Het kapittel, tussenkomend voor Willem van Elsselaer, appellant, tegen de bedezetters van Kontich, impetranten. Personele belasting van de tiendepachters. 1575.
1 katern
- 21 Elisabeth Adriaenssen, vrouw van Balthasar Anthonis, poorteres van Antwerpen, aanlegster, tegen kanunnik Jacobus Anthonii, verweerder, voor deken en kapittel. Betaling van beloofde geldsom bij huwelijk van aanlegster; preferentie van schulden op goederen van haar man. 1576-1578.
1 omslag
- 22 Baudewijn de Vogelee, ontvanger van de goederen van de vicarissen en koralen, tegen Dierick (van) Ganderheyden, rentmeester van Johanna Seraerts, weduwe van ridder Peter van Quayribben en vrouw van jonker Willem Brant, verweerder, voor de hoofdbank van Deurne, nadien in beroep voor de Raad van Brabant. Beslag wegens achterstallige pacht op vruchten van land van de koralen in het Stertingenveld te Deurne; bestaan van pachtovereenkomst betwist. 1- 8.
1 omslag

-
- 23 Jan Hulsbosch, rentmeester van het kapittel, tegen Matthijs de Cnoddere. Achterstallige renten op de helft van de Merksembeemd te 's-Gravenwezel en een perceel land aldaar. 1591-1593 (1610).
1 omslag
- 24 De meiers van het kapittel, aanleggers, tegen Lauwereys Moreau, namens Frans de Keintere (Canter). Rente op het hoekhuis tegenover het decanaal huis op het kerkhof. (3-) 1600-1609.
1 pak
- 25 Jan van der Rijt, heer van Broechem en Oelegem, impetrant, tegen het kapittel, gedaagde. Drie aan het kapittel en de kapelanen gelegateerde renten uit het sterfhuys van kanunnik Jan van den Eynde, beheerd door wijlen kanunnik Andries vander Rijt, oom van de impetrant. 1598.
1 omslag
- 26 Het kapittel van Onze-Lieve-Vrouw te Antwerpen, impetrant van maintenue, tegen het metropolitaan kapittel van Kamerijk, gedaagde, tussenkomen voor Bavo Carlens en Hans Casteleijns, voor de Raad van Brabant. Tienden op twee percelen grond te Berchem, eigendom van het metropolitaan kapittel. 1599-1609.
1 omslag
- 27 Gerardus Ghijsels, pastoor van Schoten, aanlegger, tegen het kapittel, verweerder. Novale tienden in de hoek 't Goor. [begin 16de eeuw (ca. 1513)].
1 katern
- 28 De abt van Villers, suppliant, tegen de deken van de kathedraal, rescribent, voor de Raad van Brabant. Beheer van de abdij van Sint-Bernards *sede vacante*. [einde 16de eeuw].
1 katern
- 39 Adrianus Judoci (Joossen), als kapelaan van het altaar van Onze-Lieve-Vrouw in het Nieuwwerk, arrestant en aanlegger, tegen Simon Convents (Covijns), cum suis, gearresteerde en verweerder, voor amman en schepenen van Antwerpen. Eigendom van perceel te Mortsel (Oude God), restitutie van opbrengst. 1601-1602.
1 omslag
- 40 Kanunnik Silvester Pardo, als testamentuitvoerder van bisschop Franciscus Sonnius, impetrant, tegen de abt van Villers, gedaagde, voor de Raad van Brabant. Jaarlijks pensioen van 1000 gulden verschuldigd door de abdij. 1602-1604.
1 omslag

-
- 41 Het kapittel van Onze-Lieve-Vrouw van Antwerpen en de abt van Villers, impetranten, tegen Petrus Dictus cum suis, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Dubbele tienden in Merksem. (1602) 1603-1605. 1 pak
- 42 De erfgenamen van Emerentiana Sterck, supplianten, tussenkomend voor hun pachter Gillis de Vocht, tegen het kapittel, rescribent, voor de Raad van Brabant. Eigendom van Dijkbeemd in Deurne. 1605-1607. 1 omslag
- 43 Henricus Rampen, priester, impetrant, tegen het kapittel en Dionisius Leemans, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Maintenu op de vacante *cantoria* en bijbehorende prebende na het overlijden van Johannes Sublindius (Verlinden). 1605-1606. 1 omslag
- 44 De meiers van het kapittel, aanleggers, tegen Artus Soolman (Solman, Soolmaecker, Zoelemans), huidenvetter, opvolger van Pauwels Robbe als beheerder van de goederen van Jan Colyns, wonend te Hamburg, verweerder, voor de wet van Antwerpen. Betaling van achterstallige rente en munt waarin dit moest gebeuren. (1605) 1606. 1 omslag
- 45 De opper- en onderkerkmeesters van de Sint-Jacobskerk, supplianten, tegen deken en kapittel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Inkomsten voor het hangen van zwart laken in het koor bij begrafenissen; jurisdictie van de officiaal. 1608-1611. 1 pak
- 49 De meiers van het kapittel, aanleggers, tegen de aalmoezeniers van Antwerpen, verweerders, voor de schepenbank van Antwerpen. Kwestie of drie stukken land in Edegem eigendom waren van de hoeve van de Onze-Lieve-Vrouwekapelanie in de Burchtkerk of van het Sint-Juliaansgasthuis. 1610-1615. 1 omslag
- 47 Dekan en kapittel, impetranten, tegen Hans Cools, pachter, gedaagde, met de heer van Berchem als gevoegde. Tienden op anderhalve bunder land in Berchem. 1613. 1 omslag
- 51 De kerkmeesters, burgemeesters, gezworenen en ingezetenen van Wortel, supplianten, tegen het kapittel, rescribent, voor de Raad van Brabant. Bijdrage als tiendheffer in de kosten voor de heropbouw van het schip van de kerk. 1614-1615.

1 lias

- 53 Gielis Marrey en Pieter van Bassenrode, impetranten, met de voogden van de markiezin van Bergen-op-Zoom, resumenten en gevoegde, tegen het kapittel van Sint-Dimpna te Geel, als rechtsoptvolger van de kanunniken Nicolas Primetius en Nicolaes van Broeethoven, en Filips van Merode-Pietersem, suppliant, voor de Raad van Brabant. Presentatierecht of patronaatschap van prebenden in het Sint-Dimpnakapittel. 1618-1626.
1 omslag
- 54 De kerkfabriek, suppliant, met de wethouders van Antwerpen als gevoegde, tegen het kapittel, gedaagde, voor de Raad van Brabant. Eigendom van acht huizen achter de Venerabelkapel en van de triangel bij de dekenij aan de Melkmarkt, naar aanleiding van een verbouwing aan het huis "De Moriaen" door het kapittel. 1620-1644, 1684.
1 omslag
- 56 De kerkmeesters, supplianten en impetranten, met de wethouders van Antwerpen als gevoegde, tegen het kapittel, gedaagde, voor de Raad van Brabant Begevingsrecht van de functies van kerkluider en beiaardier. (1629) 1631-1636.
1 pak
- 57 Deken en kapittel, supplianten, tegen Jacob l'Archier, kleine kanunnik, rescribent, voor de Raad van Brabant. Ontslag wegens nalatigheid en resignatie van prebende als kleine kanunnik; voorlegging van oprichtingsakte van de kleine kanunniken; kleine revisie; voortzetting van procedure ondanks akkoord. 1631-1636.
1 pak
- 55 Adamus Gordonius, kapelaan en pestpastoor, impetrant, tegen het kapittel, met de thesaurier en de kerkmeesters, gedaagde. Uitvoering van overeenkomst na aanstelling als pestpastoor; maintainue in hem toegewezen woning van het kapittel na bevel tot ontruiming; proceskosten. (1624-1632) 1633-1634.
1 pak
- 58 Het kapittel, aanlegger, tegen Maxilenta du Terne, mede voor de andere erfgenamen van kanunnik-thesaurier Thomas du Terne, "bescrevene" en verweerders, voor de schepenbank van Antwerpen. Garantschap voor achterstallen van afgeloste rente op drie huizen aan het Onze-Lieve-Vrouwekerkhof (in de Kerkhofstraat). 1634-1635.
1 pak
- 59 Dierick Goyvaerts, suppliant en verweerder, tegen het kapittel,

rescribent en aanlegger, voor de wet van Antwerpen.
Schuldvergelijking van voorgesloten geld voor reparatie
tegenover huur van het huis "Breda" aan het kerkhof. 1634-1636.

1 pak

60 Laurentius Cools, ontvanger van de tienden, met de drossaard
nomine officii, aanlegger, tegen Cornelis Mertens, verweerder, voor
drossaard en schepenen van het Kiel. Boete wegens het wegvoeren
van veldvruchten zonder melding aan de ontvanger van de
tienden. 1636-1639.

1 pak

62 Deken en kapittel van Onze-Lieve-Vrouw en de abt van Sint-
Michiels, impetranten en supplianten, tegen de bestuurders en
inwoners van Hoogstraten, Meer, Wortel en Rijkevorsel, voor de
Raad van Brabant Dorpslasten opgelegd aan tiendpachters van
Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Michiels; attentaat. (1630-1636) 1642-
1645.

1 pak

61 Deken en kapittel, supplianten, tegen de abt van Sint-Michiels,
rescribent, voor de Raad van Brabant. Hooitienden in de
heerlijkheid van het Kiel. 1643.

1 lias

65 Deken en kapittel, supplianten, tegen de magistraat van
Antwerpen, rescribent, voor de Raad van Brabant. Kerkelijke
immunitet inzake belasting op wijn; bijdrage in de beden (subsidie
van 300.000 gulden, toegekend in 1643), volgens toestemming
van de Staten van Brabant. [1645].

2 katernen

66 Het kapittel, aanlegger, tegen de prior van de kartuizers te Lier en
de pastoor van Borsbeek namens de Sint-Michielsabdij, voor de
drossaard van het Kiel en Antonius Anselmo als scheidsrechters.
Tienden op gronden te Merksem. (1642) 1645.

1 omslag

67 Jan Massoux [Mossoux] alias de Outrelonche, 'familier' van de paus,
impetrant, tegen kanunnik Emmanuel-Joseph de Barzena, voor de
Raad van Brabant. Begeving van theologale prebende ondanks
brieven van maintenue. 1646-1648.

1 lias

68 Deken en kapittel, supplianten, tegen de gemene gelanden van
Lillo, Stabroek, Zandvliet en Berendrecht, rescribenten, voor de
Raad van Brabant. Lammertienden, hooitienden e.a. zaken als
meekrap, raapzaad, kaarden, vlas en spurrie. 1650-1657.

1 pak

- 70 De commandeur van Pitzemburg te Mechelen, Peeter de Coster (de Cuester) en Jan Losson, impetranten, tegen de kleine kanunniken, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Tienden van Reephage en Nijverdonk in Edegem. 1651-1652.

1 omslag

- 71 Franciscus de Wolff, priester, impetrant, tegen kanunnik Melchior van den Bossche, en Johannes Van Leemputten, plebanen, voor de aartsbisschop van Mechelen als pauselijk rechter. Begeving van vacante prebende; uitvoering van pauselijke bul van 17 december 1631 tot splitsing van de prebende van Christianus [van] Beusecum voor twee subplebanen. 1652.

1 omslag

- 69 Het kapittel, supplianten, tegen de gecommitteerden en hoofdgelanden van de 'dyckagie' van Lillo, Stabroek, Zandvliet en Berendrecht, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Bijdrage in de dijklasten na herbedijking in ruil voor heffen van diverse tienden. 1652-1654

1 pak

- 110 Deken en kapittel, supplianten, tegen de schepenen en regeerders van Niel, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Belasting op de bossen van het kapittel. 1654-1655.

1 omslag

- 74 Johannes de Capua, kanunnik in Turnhout, impetrant, tegen Jacobus Schorens, kanunnik van de kathedraal en pastoor van de Sint-Walburgiskerk in Antwerpen, gedaagde, voor de Raad van Brabant. Theologische prebende van wijlen Emmanuel- Josephus de Barzena. 1655-1658.

1 pak

75 - 77 MELCHIOR VAN DEN BOSSCHE, PLEBAAN, AANLEGGER, TEGEN HET KAPITTEL, VERWEERDER, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. RESTITUTIE VAN BIJDRAGE VAN 100 GULDEN AAN KOSTEN VAN HET PROCES TEGEN FRANCISCUS DE WOLFF (ZIE NR. 71); BETALING VAN 150 GULDEN PER JAAR AAN DE ONDERPASTOOR SEDERT 1646; OPBRENGST VAN HET KANONIKAAL HUIS HOREND BIJ DE GESPLITSTE PREBENDE VAN DE PLEBANIE; PROCESKOSTEN. (1629) 1655-1665.

- 75 Deel 1.

1 pak

- 76 Deel 2.

1 pak

- 77 Kostenstaat van procedure voor commissarissen, na vonnis van 19 september 1659.

1 pak

- 72 De thesaurier en de kerkmeesters, aanleggers, tegen de erfgenamen van jonker Jan van der Gracht, heer van Battenbroek, verweerder, voor het laathof van Boutersem te Kontich. Beslag wegens achterstallige cijns op een bos te Kontich, opgeheven door Anna-Claudia-Catharina van Wachtendonk, douairière van Anthoni van der Gracht. 1657-1659.

1 omslag

- 125 Deken en kapittel, impetranten, tegen de regeerders en dorpsmeesters van Kontich, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Vrijstelling van belasting op tienden. 1658.

1 omslag

- 73 Deken en kapittel, de Sint-Michielsabdij en Egbertus vanden Greyn, pastoor van Zandvliet, tegen de schepenen van Zandvliet. Meekraptienden. 1658 en [z.d.].

1 stuk

- 78 De thesaurier en de kerkmeesters, aanleggers, tegen jonker Philips-Felix van Vlierden, heer van Houtem, en jonker Floris van Thulden, als voogden van de kinderen van wijlen Anna-Claudia-Catharina van Wachtendonk en jonker Anthoni van der Gracht dict Rommerzwale, heer van Reimerswaal, Battenbroek, Vryssel, verweerders, voor het laathof van Boutersem te Kontich. Beslag wegens jaarlijkse cijns van 1 gouden Franse kroon op goederen van de hoeve van Vryssel te Kontich. 1658- 1662.

1 stuk

- 79 Deken en kapittel, impetranten, tegen Jan Anthonis, en later zijn weduwe, cum suis, gedaagde, voor de Raad van Brabant. Betaling van tienden door de hoveniers op de grond buiten Antwerpen, (1655) 1659-1695.

1 pak

- 80 Het kapittel, eiser, tegen Peeter Michiels, voor burgemeester en schepenen van het graafschap Bornem. Achterstallige pacht van de gronden onder Oosterweel, ingevolge pachtcontract van 1655. 1660-1663.

1 pak

- 81 Robertus de Bolle, gewezen pastoor van Schoten, suppliant, met Rudolphus van Diepenbeeck, huidig pastoor, als gevoegde tegen 1)

pastoor, kerkmeesters en regeerders van Sint-Job-in-'t-Goor, gedaagden, 2) het kapittel, rescribent. Novale tienden te Sint-Job-in-'t-Goor. 1660-1665.

1 pak

- 83 Het kapittel van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, supplianten, tegen het kapittel van de kathedraal in Antwerpen, voor de Raad van Brabant. Modaliteiten van de relatie tussen beide instellingen, jurisdictie, het al dan niet afleggen van een eed van gehoorzaamheid van kapelannen en habituaten van Sint-Jacobs aan het kapittel van de kathedraal. 1664.

1 pak

- 82 Andreas Heymans, Cornelius Poelmans, Nicolaus vanden Perre en Anthonius Schrijvers, appellanten, tegen Gerardus Smits en Nicolaus Boen, tiendenontvangers van de Sint-Willibrorduskerk, geïntimeerden, voor de officiaal van Mechelen. Beroep tegen vonnis van de officiaal van Antwerpen van 9 september 1664 betreffende hooitienden in Lobroek. (1661) 1664-1667.

1 pak

- 84 Walterus Schuermans, pastoor van de parochie op het Kiel en de Markgravelei, suppliant, tegen deken en kapittel, voor de Raad van Brabant. Pastoorsinkomen. 1664-1674.

1 pak

- 85 Petro Verbruggen, promotor [openbaar aanklager], nomine officii, aanlegger, tegen Michael Reygers, kapelaan, voor het kapittel. Verdachte 'conversatie' met een gehuwde vrouw. 1665-1671.

1 omslag

- 86 De kapelannen van de kathedraal, impetranten, tegen deken en kapittel, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Aantal kapelannen dat mocht genieten van de 'distributies' (vergoedingen voor aanwezigheid tijdens religieuze plechtigheden) en emolumenten in de kerk; opbrengst van de vacante kapelanieën. 1667-1704.

1 pak

- 202 De kerkmeesters van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, supplianten, tegen de burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen, met hen gevoegd de deken en het kapittel van de kathedraal, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Begrafenisrechten en vergoedingen, procedure van de collecte tijdens uitvaarten. 1668-1669.

1 omslag

- 64 Deken en kapittel, supplianten, tegen het dorpsbestuur van Rijkevorsel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Belasting op

de tiendpachters; inzage in de zetboeken. 1670-1671.

1 pak

- 89 De erfgenamen van wijlen Guiliam Van Hamme, kanunnik en scholaster in Antwerpen, supplianten, tegen de wethouders van Antwerpen, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Betaling van het slot van een rekening voor het onderhoud van de arme scholen. 1670-1673.

1 pak

- 91 Nicolaas Bouwens, koster van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, met hem gevoegd de deken en kanunniken van de kathedraal in Antwerpen, impetranten, tegen Joannes Nys, sacristaan van de Sint-Jacobskerk, en met hem gevoegd de kanunniken van Sint-Jacobs, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Inkomsten van kaarsen in de missen van requiem. 1671.

1 omslag

- 90 Egidius Flingaerts, pastoor van Zoersel, suppliant, tegen de abt van de Sint-Bernardusabdij op de Schelde, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Novale tienden, proceskosten. 1671-1672.

1 omslag

- 92 Maximilien de Merode, markies van Westerlo, en na diens overlijden [Isabelle-Marguerite de Merode], markiezin van Westerlo, supplianten, tegen Melchior Vande Weyer, pastoor van Sint-Amands en Sint-Dimpna in Geel, met hem gevoegd de prins van Lillebonne (Lislebonne). Recht om de pastoor te benoemen. 1671-1678.

- 93 Gertrude Lyssens, weduwe van Herman Fourmenois, tegen Joannes-Philip Happaert, kanunnik, voor het kapittel. Betaling van een obligatie van Happaert aan Steven Van der Kelen, doorgegeven aan Lyssens. 1672.

1 omslag

- 94 Andries Janssens en zijn vrouw, tegen Joannes-Philip Happaert, kanunnik, voor het kapittel. Betaling van schulden. 1672.

1 omslag

95 - 97 DE DEKEN EN HET KAPITTEL VAN DE KATHEDRAAL, SUPPLIANTEN, TEGEN DE GELANDEN VAN DE DIJK VAN LILLO, STABROEK, ZANDVLIET EN BERENDRECHT, GEDAAGDEN, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. TIENDEN EN ONDERHOUD VAN DE DIJKEN. 1672-1718.

- 95 Deel 1.

1 pak

-
96	Deel 2.	1 band
97	Deel 3	1 band
132	<i>132 - 136 DEKEN EN KAPITTEL, SUPPLIANTEN, TEGEN DE GELANDEN VAN DE POLDERS VAN WILMARSDONK. TIENDEN, AANLEG EN ONDERHOUD VAN DE DIJKEN. 1672-1695, 1748.</i>
Deel 1.	1 band
133	Deel 2.	1 band
134	Deel 3.	1 band
135	Deel 4.	1 pak
136	Deel 5, met historisch overzicht, 1748.	1 band
98	Paulus Van Halmale, kanunnik van de kathedraal, suppliant, tegen de wethouders, thesauriers en rentmeesters van Antwerpen, tussenkomend voor Bartholomeus Verschueren, knaap van de tresoriekamer, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Aanmaning en inbeslagname voor een niet betaald bedrag van vrijwillige steun, toegekend door het kapittel tijdens de Franse invasie van 1667. 1673.	1 omslag
99	Melchior Vande Weyere, pastoor van Sint-Amands en Sint Dimpna in Geel, suppliant, tegen de bisschop van Antwerpen, verweerder, voor de Raad van Brabant. Novale tienden. 1674.	1 omslag
100	De plebanen en pastoors van de kathedraal en de andere parochiekerken van Antwerpen, supplianten, tegen de koster van de kathedraal en de parochiekerken, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Verdeling van begrafenisrechten. 1675-1695.	1 pak
101	Deken en kapittel, supplianten, tegen jonker Albert Roose, wachtmeester van de stad Antwerpen, rescribent, voor de Raad	

van Brabant. Hooitienden in het Schijnbroek. 1675-1676.

1 pak

- 139 De pastoor, schout, schepenen, kerk- en Heilig-Geestmeesters en andere inwoners van Zandvliet, supplianten, tegen de deken en kapittel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Financiering van de heropbouw van de kerk na stormschade. 1675- 1690.

1 pak

- 140 De heren van het kapittel van de kathedraal en de abt van de Sint-Michielsabdij, aanleggers, tegen Peter Jaspersen, voor de erfgenamen van Egbertus Van Greeyn [vanden Greyn, Van Gheyn], in zijn leven pastoor van Zandvliet, verweerder, voor de Raad van Brabant. Verdeling van de kosten voor de heropbouw van de kerk van Zandvliet na stormschade. 1675-1690.

1 omslag

- 102 Pierre-Albert Poulle, kanunnik van de kathedraal van Antwerpen, impetrant, tegen het kapittel en de kanunniken [Carolus] Comperes (Comperis), [Andreas Franciscus de] Altuna, [Carolus] Brants en [Sebastianus] Thibaut, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Benoeming tot kanunnik na het overlijden van Guillaume Van Hamme, en opnieuw na het overlijden van Michiel Wouters. 1676-1679.

1 pak

- 103 Joannes Van Buyten, dokter in de medicijnen, appellant en impetrant, tegen de regeerders van de kapel Salve Regina in de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Antwerpen, geïntimeerden, voor de hoofdbank van Deurne en de Raad van Brabant. Eigendom van een stuk land in Borgerhout. 1676-1680.

1 pak

- 104 De deken en kanunniken van het kapittel van de kathedraal, cum suis, supplianten, tegen de 'lege gelanden' van Merksem (de inwoners van het toen recent ingedijkte laagland), geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Vrijstelling van de 'geschoten' (bijdragen voor de dijken) van het kapittel, als tiendheffer in Merksem. 1678.

1 omslag

- 105 Emmanuel Van Schelstraeten, cantor van de kathedraal in Antwerpen, impetrant, tegen de kanunniken van de tweede fundatie (de kleine kanunniken), gedaagden, voor een onbekende rechtbank [wellicht deken en kapittel]. Werkverdeling in de kerk. 1678-1680.

1 pak

-
- 106 De thesauriers en kerkmeesters van de kathedraal, aanleggers, tegen advocaat Nijs, voor de schepenbank van Antwerpen. Twee oude plannen op perkament met het ontwerp van de kathedraal (met vermelding van vier torens), gekocht door Nijs in de openbare verkoop van de goederen van Zegerus Goubeau, kerkmeester, terwijl deze eigendom waren van de kerkfabriek. [1679]. 1 omslag
- 137 - 138 *JUDOCUS HOUBRAECKEN, SCHOLASTER VAN DE KATHEDRAAL, MET HEM GEVOEGD JUSTUS SIJNEN, SUPPLIANTEN, TEGEN HET KAPITTEL, MET HEN GEVOEGD CONSTANTIN-ALEXANDER VAN HALMALE, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. BENOEMING DOOR HOUBRAECKEN ALS 'TURNARIUS' OF 'HEBDOMADARIUS' (KANUNNIK DIE MET EEN WEKELIJKSE BEURTROL HET BENOEMINGSRECHT HAD GEDURENDE VIER MAANDEN PER JAAR), VAN SIJNEN ALS KANUNNIK, TERWIJL HET KAPITTEL KOOS VOOR VAN HALMALE. 1679-1687.*
- 137 Deel 1. 1 pak
- 138 Deel 2 1 pak
- 108 De stadhouder van het leenhof van Boutersem (Kontich), aanlegger, tegen de deken en kapittel, verweerders, voor het leenhof van Boutersem en de Grote Raad voor de Nederlanden te Mechelen. Leenverhef van het bos van Voosdonck. 1680. 1 pak
- 107 Dekan en kapittel, supplianten, tegen de abt van de Sint-Michielsabdij, rescribent, voor de Raad van Brabant. Begrafenisrechten. 1680-1681. 1 pak
- 109 De kapelannen van de kathedraal, supplianten, tegen de deken en kapittel, excipiënten [partij die een 'exceptie' heeft ingeroepen] en geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Aflossing van cijnsen zonder toestemming van de kapelannen, gebruik van kapitaal van de kapelannen door het kapittel. 1680-1706. 1 pak
- 111 Petronella Florens, weduwe van wijlen Arnoldus Gijs (Grijs), suppliant, tegen Theodorus (Franciscus) Van Hamme, kanunnik van de kathedraal en zegelaar aldaar, excipiënt [partij die een 'exceptie' heeft ingeroepen], voor de Raad van Brabant. Laster, Van Hamme zou hebben beweerd dat Petronella's dochter Therese verwekt zou zijn door Antonis Gijssels, pastoor van Schilde. 1682.

1 omslag

- 112 Jacomo Gansacker, heer van Schelle en van het laathof ter Vekene, bezetter en aanlegger, tegen het kapittel, ontzetter en verweerder, voor de Grote Raad voor de Nederlanden te Mechelen. Betaling van een cijns voor een bos in Niel, en het aanstellen van een 'keurdrager'. 1682-1685.

1 omslag

- 113 De kerkfabriek van de Onze-Lieve-Vrouwekerk, aanleggers, tegen Servaas Fruytiers en Adriaan Heyssens, meters van het lijnwaad, verweerders, voor de schepenbank van Antwerpen. Reparatiekosten van twee huizen op de lijnwaadmarkt, het put en brandgeld. 1682-1685.

1 omslag

- 114 De kerkfabriek van Onze-Lieve-Vrouwekerk, aanlegger, tegen Gillis Meulenberg, verweerder, voor de schepenbank van Antwerpen. Betaling van rente of cijns op het huis 'de Witte Haas' bij de predikheren. 1682-1686.

1 pak

- 115 De deken en kanunniken van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, supplianten, tegen de deken en het kapittel van de kathedraal in Antwerpen, voor de Raad van Brabant. Modaliteiten van de relatie tussen beide instellingen, jurisdictie over de leden van het kapittel, aanstelling van curatoren na overlijden. 1683-1694.

1 pak

- 116 De deken en kanunniken van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, met hen gevoegd Jacobus Chanon, pastoor van de kerk, supplianten, tegen de deken en kapittel van de kathedraal, met hen gevoegd de bisschop van Antwerpen, rescribenten, eerst voor een kerkelijke rechtbank, vervolgens voor de Raad van Brabant. Relatie tussen beide instellingen, begrafenisrechten voor Anna-Maria Donckers. 1684.

1 pak

- 117 De erfgenamen van Margarita Steymans, weduwe van raad en commis [Gerard] Van Uffels, supplianten, tegen de deken en kapittel, voor de Raad van Brabant. Begrafenismis bij de minderbroeders in plaats van in de kathedraal. 1684.

1 pak

- 118 Dossier over het conflict tussen Domenicus-Franciscus-Xaverius Le Mire, kanunnik van Sint-Pieters in Anderlecht, met de bisschop van Antwerpen, tegen de aartsbisschop van Mechelen, over de toekenning van een prebende en een benoeming als kanunnik van

Le Mire door Philippe-François de Bergues, graaf van Grimbergen. 1684-1685.

1 pak

- 119 De voornaamste inwoners van de heerlijkheid en parochie van het Kiel, supplianten, tegen de deken en het kapittel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Vraag om de Sint-Catharina/Sint-Katelijnekapel op het Kiel herop te bouwen en te mogen gebruiken als parochiekerk. 1684-1688.

1 pak

- 179 De deken en kapittel, met hen gevoegd de pastoor van Berchem en de prior en kloosterlingen van het klooster Ter Zieken, aanleggers, tegen Jacobus Guiot, priester, met hem gevoegd Alexander Guiot, koopman in Antwerpen, impetranten van brieven van purge en verweerders, voor de Raad van Brabant. Houttienden in Berchem. 1685.

1 pak

- 120 De procurator en kloosterlingen van de kartuizers in Lier, opponenten, tegen de thesaurier en kanunnik [Carolus] Comperis, gedaagde, voor de schepenbank van Antwerpen. Cijns op drie huizen op de hoek van de Begijnenstraat. 1685-1686.

1 omslag

- 121 Joannes Hechts, pastoor van Kontich, suppliant, tegen deken en kapittel, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Aanstelling en betaling van een onderpastoor. 1686.

1 omslag

- 122 Dekken en kapittel, als tiendheffers, supplianten, tegen de heren gelanden van de dijk van Lillo, Stabroek, Zandvliet en Berendrecht, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Kosten voor de reparatie van de dijken na de overstroming van 1682. 1686- 1688.

1 band

- 123 De kapelmeesters van de Onze-Lieve-Vrouwekapel van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, impetranten, tegen Judocus Michielsens, koster van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, gedaagde, voor de Raad van Brabant. Inkomsten van de restanten van de kaarsen in de dagelijkse missen en de begrafenismissen, jurisdictie van het kapittel van Sint-Jacobs. 1686-1690.

1 pak

- 124 Dekken en kapittel, beslagleggers en aanleggers, tegen Anna Lucas, weduwe van Martinus Sijnen, beslagene en verweerder, voor de schepenbank van Antwerpen. Nalatenschap van kanunnik Houbraeken. 1686-1692.

1 omslag

- 129 Kanunnik Franciscus Van Hillewerf, penitencier, suppliant, tegen deken en kapittel, rescribenten, voor de officialiteit van Antwerpen. Afrekening. 1686-1694.

1 omslag

- 126 De Sint-Michielsabdij in Antwerpen, impetranten, tegen de bisschop van Antwerpen en het kapittel, voor de Raad van Brabant. Recht van de abt om in de kapel van de Heilige Antonius in de kathedraal een leunstoel en knielbank, met purperen laken en kussens, te gebruiken tijdens de dienst. 1687.

1 omslag

- 127 Judocus Houbraecken, scholaster van de kathedraal, met hem gevoegd Justus Sijnen, tegen het kapittel, met hen gevoegd Constantin-Alexander Van Halmale, voor de Raad van Brabant. Kosten van het proces tussen de partijen over benoeming tot kanunnik (1679-1687, zie nummers 137-138). 1687-1693.

1 pak

- 128 Deken en kapittel, impetranten, tegen de kerkmeesters van de kathedraal, gedaagden, met hen gevoegd de wethouders van Antwerpen, voor de Raad van Brabant. Benoeming van een organist. 1687-1703.

1 pak

130 - 131 DEKEN EN KAPITTEL, SUPPLIANTEN, TEGEN DIEGO FERNANDO DE VILLEGAS, RIDDER, HEER VAN SERVILLE EN VELTWIJK, OPGEVOLGD DOOR ZIJN ERFGENAMEN, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. TIENDEN IN DE HEERLIJKHEID WIJTVLIET ONDER WILMARSDONK EN AANSTELLING VAN PASTOORS VAN OOSTERWEEL, WILMARSDONK EN OORDEREN. 1688-1699.

- 130 Deel 1.

1 pak

- 131 Deel 2.

1 pak

- 141 Het kapittel, supplianten, tegen de polders van Lillo, Berendrecht, Zandvliet, Stabroek en Oorderen, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Modaliteiten van de verdeling van 'het vrijwillig secours' aan de centrale overheid tussen het kapittel als tiendheffers en de dorpsbesturen. 1691-1693.

1 band

- 142 Philippe d'Affaytadi, graaf van Ghistelles, suppliant, tegen

Franciscus-Simon Peerboom, priester in Herentals, rescribent en geïnsinueerde, voor de officialiteit van Antwerpen. Begeven van een beneficie in de kapel van het kasteel van Wommelgem. 1692-1739.

1 pak

- 143 Deken en kapittel van Antwerpen, supplianten, tegen de procureur-generaal van Brabant, rescribent, voor de Raad van Brabant. Tienden op de domeinen van de vorst. 1693.

1 omslag

- 144 Jonker Anthoni Van Woensel, met zijn echtgenote, supplianten, tegen deken en kapittel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Begrafenisrechten. 1693.

1 omslag

- 145 Jan Janssens en Peter Van de Mey (Meye), pachters van de hooitienden van het kapittel, arrestanten en aanleggers, later appellanten, tegen Marcelis Goyvaerts, opponent en verweerder, geïntimeerde, voor de schepenen van de watermolenbrug en vervolgens de schepenbank van Antwerpen. Hooitienden op het stuk land genaamd 'Lobroek' onder de parochie van Sint-Willibrordus. 1693.

1 pak

- 146 De plebanen van de kathedraal in Antwerpen, supplianten, tegen kanunnik [Franciscus] Moretus, met hem gevoegd de andere kanunniken, expectanten in de beurtrol van de 'canonische huysen', gedaagden, voor de Raad van Brabant. Recht van de subplebanen om ook één van de huizen van het kapittel te mogen bewonen, volgens de beurtrol, na overlijden van een kanunnik, en recht op een prebende. 1693-1694.

1 omslag

- 147 De prinses en abdis van Thorn, met haar gevoegd de abt van de abdij van Tongerlo, impetranten en gereconvenieerden, tegen de bisschop en de aartsdiaken van Antwerpen, gedaagden en reconveniënten, voor de Raad van Brabant. Recht om een priester aan te stellen in Baarle. 1693-1694.

1 pak

- 148 De deken en het kapittel van Hoogstraten, supplianten, tegen Eustachius Le Ducque en Carolus Comperis, kanunniken van Sint-Gummarus in Lier, rescribenten. Ruil van beneficies tussen Le Ducque en Comperis, terwijl Le Ducque slechts 14 jaar oud was en nog geen priester. 1693-1699.

1 omslag

-
- 149 De deken en kanunniken van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, supplianten, tegen Joannes-Franciscus Cossiers, kanunnik van de kathedraal en zegelaar bij commissie van de bisschop van Antwerpen, voor de Raad van Brabant. Jurisdictie in eerste instantie over de suppoosten van het kapittel van Sint-Jacobs in plaats van de officialiteit van het bisdom, naar aanleiding van een rechtszaak van kanunnik Bosschaert. 1694-1696.
1 pak
- 151 Dekan en kapittel, supplianten, tegen Francisco Franco y Feo, heer van Kontich, rescribent, voor de Raad van Brabant. Betaling van een heergewijde (heerlijke rechten) op zeven bunders grond van de kathedraal in Kontich, naar aanleiding van het overlijden van de keurdrager (sterfman). 1696-1712.
1 pak
- 152 Theodoor Van Hamme, penitencier van de kathedraal, suppliant en impetrant, tegen de baron Van Schoor en de barones van Stalle, rescribente en geïnsinueerde, voor de Raad van Brabant. Nalatenschap van kanunnik Guiliam Van Hamme. 1697- 1705.
1 pak
- 153 Franciscus Ortis de Ybarra, deken van de kathedraal in Antwerpen, suppliant, tegen Franciscus De Cocq, cantor van de kathedraal, rescribent, voor de Raad van Brabant. Onderlinge verhoudingen in de kerkelijke ceremonies, kwestie of de roededrager of ceremoniemeester in de kerk al dan niet de kanunniken moest assisteren in missen buiten het koor, en of de kanunniken de deken moesten assisteren. 1697-1707.
1 pak
- 154 De provisors van de fundatie van wijlen Ambrosius Capello, bisschop van Antwerpen samen met Johannes Nuyts, pastoor van Schilde, supplianten, tegen de pachter van de hoeve 'Cauwenbergh', eigendom van de abdij van Villers, voor de Raad van Brabant. Tienden. 1698.
1 charter
- 155 Dekan en kapittel, met hen gevoegd de pastoor van Schoten, supplianten, tegen de abt van Villers, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Novale tienden. 1698-1700.
1 pak
- 156 François Coebergen rentmeester van het kapittel van de kathedraal, aanlegger en gereconvenieerde, tegen de weduwe Anthonissen, verweerder en reconveniënt, voor de schepenbank van Antwerpen. Rente op het stuk grond genaamd 'Ballaert', achter het kasteel, en kwestie of deze rente al dan niet een korenrente is.

1699-1701.

1 pak

157

De kapelannen van de kathedraal, impetranten, tegen deken en kapittel, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Placet van een (niet uitgevoerde) akte van het kapittel uit 1684 waarin het vervangen van de kapelannen door vicarissen was beslist; procedure van aanstelling van kapelannen. 1699-1707.

1 pak

De kapelannen van de kathedraal, aanleggers, tegen Laureys Coymans, inwoner van Berchem, verweerder, voor het laathof van Berchem. Eigendom van een stuk grond in Berchem. 1699-1710.

159 - 160 ABT EN CONVENT VAN DE SINT-MICHIELSABDIJ, SUPPLIANTEN, TEGEN DEKEN EN KAPITTEL, ZOWEL IN EIGEN NAAM ALS INTERVENIËRENDE VOOR DE KANUNNIKEN VAN DE TWEDE FUNDATIE, DE KAPELANEN EN DE MUZIKANTEN VAN DE KATHEDRAAL, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. RANGORDE TIJDENS DE PROCESSIES, PLAATS VAN DE ZANGERS EN MUZIKANTEN. 1700-1711.

159

Deel 1.

1 pak

160

Deel 2.

1 pak

161

De pastoor van Westerlo, en met hem de schepenen en kerkmeesters van Westerlo, impetranten, tegen Jaspar (Gaspar) De Bie, kanunnik van Tongerlo en pastoor van Zoerle, gedaagde, voor de Raad van Brabant. Benoeming tot pastoor in de nieuwe parochie Zoerle. 1702-1705.

1 pak

162

Ferdinandus Vits, meier van het kapittel, en François Coebergen, rentmeester van het kapittel, supplianten en geëxcipieerden, tegen Maria-Catharina Antognossy, erfgename van kanunnik [Antonius] Hoefslag, geïnsinueerde en excipiënte, voor het kapittel en vervolgens voor de Raad van Brabant. Weigering om de rekening van Vits te tekenen in verband met de opbrengst van de 'kanonikale vruchten' voor Hoefslag, o.a. in verband met de polders van Lillo en Oorderen. 1702-1707.

1 pak

163

Petrus Govaerts, apostolisch vicaris van het bisdom 's-Hertogenbosch, en de inwoners van Zoerle, supplianten, tegen de abt van Tongerlo, gedaagde, voor de Raad van Brabant. Oprichting

van de parochie Zoerle, en inkomsten uit tienden. 1703-1705.

1 omslag

- 164 Deken en kapittel, supplianten, tegen de dorpsbestuurders van Aartselaar en Schoten, voor de Raad van Brabant. Aandeel in de twintigste penning (belastingen) van de dorpen, voor bossen van de supplianten. 1703-1704.

1 omslag

- 165 Deken en kapittel, arrestanten en aanleggers, tegen Isabella Maillard (Maillaert), douairière van Cornelis Van Rijnegem [Van Reynegom de Buzet], ridder en griffier van domeinen, interveniërende voor Adriaan De Herde, verweerder, voor de schepenbank van Antwerpen. Tienden in Kontich. 1703-1706.

1 pak

- 167 De kinderen en erfgenamen van wijlen Frans Hannicaert, supplianten en gereconvenieerden, tegen penitencier [Theodorus] Van Hamme, rescribent en reconveniënt, voor de Raad van Brabant. Uitvoering van het testament van juffrouw Hannicaert, met o.a. een stichting van een fundatie ten voordele van de koralen van de kathedraal, waarbij Van Hamme als uitvoerder van het testament was aangeduid; beschuldiging geuit door Van Hamme van diefstal uit het sterfhuis door de supplianten. 1706-1707.

1 pak

- 168 De deken en het kapittel van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, supplianten, tegen de deken en het kapittel van de kathedraal in Antwerpen, rescribenten en excipiënten, voor de Raad van Brabant. Jurisdicctie, placet voor een pauselijke bul daarover, begrafenisrechten. 1706-1707.

1 pak

- 169 Béatrice de Lorraine, prinses van Lillebonne en vrouwe van Geel, suppiante, tegen graaf Jean-Philippe Eugene de Merode, markies van Westerlo, voor de Raad van Brabant. Recht van patronaat en presentatie van de pastoor van Geel. 1706-1722.

1 pak

- 170 [Joannes-Daniel] Van de Kerckhoven (de Kerckhove), kanunnik, suppliant, tegen de deken en het kapittel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Rentelast op het kanonikaal huis dat aan de suppliant was toegekend, na de dood van kanunnik [Carolus] Comperis. 1707.

1 omslag

- 171 Don Ignatius de Sayas Bacan, suppliant, tegen Justus Sijnen,

priester, rescribent, voor het kapittel. Rente, proceskosten. 1707-1709.

1 pak

- 172 Penitencier Theodorus Van Hamme, suppliant en geëxcipieerde, tegen [Sebastianus] Thibaut, kanunnik en vicaris-generaal, excipiënt, voor het kapittel en de officialiteit van de aartsbisschop van Mechelen. Kwestie of een jaargetijde van het officie van de aartspriester bij diens overlijden mocht worden uitgevoerd door de penitencier, dan wel door een deservitor (plaatsvervanger). 1707-1710.

1 pak

- 173 De procurator van de officialiteit [promotor of openbaar aanklager], aanlegger, tegen kanunnik Waltherus Knop, gedaagde, voor de vice-officiaal van het bisdom's-Hertogenbosch en het geestelijk hof in Mol. Afleggen van rekeningen van het uitvoeren van het testament van wijlen Melchior Van de Weyer, pastoor in Geel. 1708.

1 omslag

- 174 [Hubertus] Gautius, professor in het bisschoppelijk seminarie, suppliant en geëxcipieerde, tegen Joannes Duerelinckx, rescribent en excipiënt, voor de officialiteit van Antwerpen. Toekenning van een beneficie of kapelanie in de parochiekerk van Duffel, die door bisschop Reginald Cools was gehecht aan het seminarie. 1708-1709.

1 omslag

- 175 Adrianus Bedaf en Jacobus Snoyens, als meiers van de kapelannen, en later het hele corpus van de kapelannen, supplianten, tegen Antonius en Josephus Cossiers, meiers van het kapittel, geïnsinueerden en verweerders, voor het kapittel van de kathedraal. Afleggen van rekeningen. 1708-1709.

1 pak

- 176 Christianus Terninckx, kanunnik, suppliant tegen de erfgenamen van kanunnik Cossiers, rescribenten, voor het kapittel en de officialiteit van de aartsbisschop van Mechelen. Rentelast op het kanonikaal huis dat was toegekend aan kanunnik Terninckx. 1708-1712.

1 pak

- 177 Ferdinandus Vits, kanunnik en meier van de kathedraal van Antwerpen, en Geertrui Floers, weduwe en erfgename van wijlen François Coebergen, rentmeester van de kathedraal, supplianten, tegen de erfgenamen van Ferdinandus Van Beughem, bisschop van Antwerpen, voor de Raad van Brabant. Achterstallige betalingen door bisschop Van Beughem aan de fundatie Capello,

voorgeschoten door Vits. 1708-1713.

- 178 Joannes Van de Perre, pastoor van Nijlen, suppliant, tegen deken en kapittel, geïnsinueerde, voor de Raad van Brabant. Novale tienden in Nijlen, afrekening, rente op de pastorie. 1709-1734.
1 pak
- 180 Eduard Emtinckx, advocaat en oud-aalmoezenier, aanlegger, tegen de kapelannen van het Sint-Jacob en Sint-Antonisaltaar in de Burchtkerk (Sint-Walburgiskerk), cum suis, aanleggers, voor de schepenbank van Antwerpen (?). Aflossing van een jaarlijkse cijns op het huis 'de Drij Koningen' ingesteld in 1336, voor de kapel in de Burchtkerk. 1710.
1 omslag
- 181 *181 - 182 CAROLUS VAN DE SANDE, PASTOOR VAN KONTICH, SUPPLIANT, TEGEN DE DEKEN EN KANUNNIKEN VAN DE KATHEDRAAL VAN ANTWERPEN, RESCRIBENTEN, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. NOVALE TIENDEN. 1710-1731.*
Ingebonden processtukken.
1 band
- 182 Kladversies en enkele losse stukken.
1 omslag
- 183 De pastoor van Westerlo, met hem gevoegd de kerkmeesters aldaar, tegen Petrus Govaerts, apostolisch vicaris van het bisdom 's-Hertogenbosch, gedaagde en excipiënt, voor de Raad van Brabant. Oprichting en financiering van de kerk van Zoerle. 1710-1733.
1 omslag
- 184 Het kapittel tegen deurwaarder De Vlaminck uit Lier, voor de Raad van Brabant. Terugbetaling van een som die de deurwaarder te veel had ontvangen voor zijn handelingen op verzoek van de pastoor van Nijlen tegen de tiendpachters van het kapittel. 1711.
1 omslag
- 185 Het kapittel tegen de Sint-Michielsabdij, voor de Raad van Brabant. Proceskosten. (1702-1703) 1711-1712.
1 pak
- 186 Deken en kapittel, supplianten en gereconvenieerden, tegen Deodatus Van der Steegen, ceremoniemeester van de kathedraal, geïnsinueerde en reconveniënt. Verdeling van inkomsten van fundaties binnen het kapittel. 1712-1714.
1 omslag

- 187 Leonardus Gautius, kanunnik en thesaurier van de kathedraal, met hem gevoegd de deken en het kapittel, impetranten, tegen de kerkmeesters, gedaagden, met hen gevoegd de magistraat, voor de Raad van Brabant. Benoeming van kerkdienaren. 1714-1715.
1 pak
- 188 Petrus Van Elsacker, priester, met hem gevoegd Leonardus Gautius, thesaurier van het kapittel, impetranten, en daarna nog met hen gevoegd de deken en het kapittel, tegen de burgemeester, schepenen en raad van Antwerpen en de kerkmeesters, interveniërende voor Adrianus Bedaff, priester en klerk van de kerkfabriek, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Benoeming van klerk van de kerkfabriek. 1714-1715.
1 pak
- 189 Kanunnik Adrianus Bedaff, als ontvanger van de cijzen, inkomsten en rechten van de kathedrale kerkfabriek tegen de raadsheer Coppens, betreffende de nalatenschap van een hoeve en gronden in Mortsel, achter het Hof van Diesegem op het Laar, voor de drossaard en schepenen van Cantecroy, Mortsel, Edegem en Luithagen. Achterstallige cijns. 1714-1717.
1 omslag
- 190 Alexander Callebout, pastoor van de Sint-Joriskerk in Antwerpen, impetrant, tegen deken en kapittel, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Supplement op pastoorsinkomen. 1714-1721.
1 pak
- 191 Cosmas Neels, en daarna Joseph Cossiers, als ontvanger van het inkomen van de kapelanieën en beneficies in de kathedraal, supplianten, tegen de markies van Asse [Willem de Cotereau], baron van Jauche, en daarna de markiezin van Asse [Jeanne-Charlotte de Nesselrode], geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Betaling van cijzen. 1716-1717.
1 pak
- 192 Jacobus Van Isschot, zanger en kanunnik, met hem gevoegd het kapittel, impetranten, tegen Antonio Lievens, kapitein van de burgerlijke wacht, gedaagde, met hem gevoegd de buitenburgemeester en gecommitteerden van de wachtkamer van Antwerpen, voor de Raad van Brabant. Vrijstelling van burgerwacht. 1718.
1 omslag
- 193 Joannes-Franciscus Neetens, pastoor van de Markgravelei en het Kiel, suppliant, tegen Abraham Meys, pastoor van Sint-Laurentius in de Markgravelei en het Kiel, rescribent, voor de Raad van

Brabant. Permutatie (ruil van functie of beneficie) met een beneficie in de kerk van Alphen, betaling van een pensioen. 1718.
1 omslag

194 Leonardus Gautius, kanunnik en thesaurier van de kathedraal, met hem gevoegd het kapittel, impetranten, tegen de kerkmeesters van Sint-Walburgis (de Burchtkerk), gedaagden, voor de Raad van Brabant. Benoeming van de klokkenluider in de Sint-Walburgiskerk. 1718-1719.
1 pak

195 Het kapittel tegen de kapelmeesters van de Onze-Lieve-Vrouwekapel in Antwerpen. Aanstelling van zangers en muzikanten. [Na 1718].
1 omslag

196 Deken en kapittel, supplianten, tegen de kapelmeester van de kapel van het Heilig Sacrament of Venerabelkapel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Modaliteiten van de aanstelling van de predikant voor de vastenmeditatie, kwestie of deze al dan niet eerst aan het kapittel moest worden voorgelegd ter goedkeuring. 1719.
1 pak

197 Jonker Joseph d'Iltre de Castre, suppliant, tegen deken en kapittel, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Betaling van 398 gulden voor het sterfhuis van Ludovicus de Grez, kanunnik en meier van het kapittel, aansprakelijkheid van het kapittel of de erfgenamen. 1720.
1 pak

198 Henricus Van Excel, priester en kanunnik van de kathedraal, suppliant, tegen Joannes-Walterus Eelkens, priester in de Sint-Walburgiskerk, geïnsinueerde, voor de Raad van Brabant. Procedure voor het kiezen van een plebaan. 1720.
1 pak

199 Béatrice de Lorraine, prinses van Lillebonne en vrouwe van Geel, suppiante tegen Petrus Govaerts, apostolisch vicaris van het bisdom 's-Hertogenbosch, geïnsinueerde, voor de Raad van Brabant. Recht van patronaat en presentatie van de pastoor van Geel. 1720.
1 omslag

200 De gravin-douairière de Renesse de Masny (Mansny), barones van Elderen, suppiante, tegen Petrus Govaerts, apostolisch vicaris van het bisdom 's-Hertogenbosch, rescribent, voor de Raad van Brabant. Recht van patronaat en presentatie van de pastoor van

Mol. 1720-1727.

1 pak

- 201** Paulus Erigiers, suppliant, tegen Constantinus Van Halmale, kanunnik, voor het kapittel. Schulden, sluiten van rekeningen. 1721.
2 stukken
- 203** De kanunnik en aartsdiaken Van Halmale, aanlegger, tegen Joannes-Franciscus Schatten, als beheerder van het sterfhuis van Jaspar Schatten, verweerder, voor de schepenbank van Antwerpen. Niet naleven van het reglement op de begrafenis. 1721.
1 omslag
- 204** Christina Masse, als rechtsopvolgster van Cornelis De Beuckelaer, landman in Oelegem, suppiante, tegen Leonard-Constantin Gerardi, secretaris van Broechem en Oelegem, geïnsinueerde, voor de schepenbank van Antwerpen (?). Naasting van een verkoop van grond tussen Jan-Baptist Smits en de kapelannen van de kathedraal in Antwerpen, voor De Beuckelaer, Masse en priester Dhont voor de schepenbank van Oelegem. 1721.
1 omslag
- 205** Kanunnik Henricus Van Halmale, prefect van de begrafenis, tegen Benedictus-Christianus Batkin, secretaris, voor de schepenbank van Antwerpen. Verplichting om een uitvaart te houden in de kathedraal indien iemand begraven werd buiten zijn of haar parochie, n.a.v. de begrafenis van de weduwe Batkin in de kerk van de Engelse Theresianen [in Lier]. 1722-1727.
1 pak
- 206** De thesaurier en kerkmeesters van de kathedraal, supplianten, tegen de weduwe van advocaat Vinckenborgh, geïnsinueerde, voor de schepenbank van Antwerpen. Begrafenisrechten n.a.v. de begrafenis van de zoon van de geïnsinueerde in de kerk van de clarissen. 1724.
1 omslag
- 207** *207 - 213 LUDOVICUS CATOIR, PASTOOR VAN ZANDVLIET, SUPPLIANT, TEGEN DEKEN EN KAPITTEL, RESCRIBENTEN, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. VERDELING VAN DE TIENDEN IN DE POLDER 'NIEUWLAND' OVER DE PAROCHIE, HET KAPITTEL, DE SINT-MICHIELSABDIJ 1724-1733 (1750).*
Deel 1
1 pak
- 208** Deel 2: Billet van exhibitie

		1 band
209	Deel 3: Billet van exhibitie	1 deel
210	Deel 4: Minuten van de deductie	1 deel
211	Deel 5.	1 deel
212	Deel 6. 'Copyen de reserve'	1 deel
213	Deel 7.	1 deel
214	De thesaurier en de kerkmeesters van de kathedraal, supplianten, tegen Ignatius Segers en Ignatius-Xaverius Van Welt, rescribenten, voor de schepenbank van Antwerpen. Verplichting om een uitvaart te organiseren voor de weduwe Van Welt, die begraven is in de kathedraal. 1725-1726.	1 omslag
	<i>215 - 222 DE ABT VAN DE SINT-MICHIELSABDIJ IN ANTWERPEN, SUPPLIANT, TEGEN DEKEN EN KAPITTEL, RESCRIBENTEN, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. VERDELING VAN DE TIENDEN IN BERENDRECHT EN ZANDVLIET. 1725-1787.</i>	
215	Deel 1.	1 band
216	Deel 2.	1 band
217	Deel 3.	1 band
218	Deel 4.	1 band
219	Deel 5.	1 band
220	Deel 6.	1 band
221	Deel 7.	

1 band

222 Deel 8.

1 band

223 Joseph Cossiers, priester en ontvanger van de kapel Salve Regina in de kathedraal in Antwerpen, arrestant en aanlegger, tegen Vrouwe Anna-Catharina de Waersegger, genaamd Saveneel, weduwe Van der Laenen, beschrevene en excipiënte, later resumente, voor de schepenbank van Deurne en Borgerhout en vervolgens voor de Raad van Brabant. Eigendom van een huis en huurinkomsten in Borgerhout. 1727-1729.

1 pak

224 Joseph Cossiers, priester en ontvanger van de kapel Salve Regina in de kathedraal, suppliant, tegen advocaat Peeters en Geert De Neyn, geïnsinueerden en rescribenten, voor de schepenbank van Deurne en Borgerhout. Eigendom van een huis en huurinkomsten in Borgerhout. 1727-1729.

1 omslag

225 Petrus Van Elsacker, pastoor van Sint-Willibrords bij Antwerpen, suppliant tegen François Cops en Peter De Man, schepen, cum suis, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Eigendom van een stuk weiland. 1727.

2 stukken

226 Godefridus Van Paffenrode, aanlegger, tegen Christiaan-Pedro Vermoelen, kerkmeester van de kathedraal, verweerder, voor de schepenbank van Antwerpen. Verkoop van een graf in de kathedraal. 1727-1728.

1 omslag

227 De lofmeesters en directeurs van de Onze-Lieve-Vrouwekapel, supplianten, tegen de kerkmeesters van de kathedraal, geïnsinueerden, voor de schepenbank van Antwerpen. Levering van 57,5 pond witte was per jaar aan de kapel. 1727-1731.

1 omslag

228 Lambertus Sales, koster in de Sint-Andrieskerk in Antwerpen, suppliant, tegen de kerkmeesters van de Sint-Andrieskerk, voor de Raad van Brabant. Cassatieverzoek van een rechtszaak voor de schepenbank van Antwerpen over de taken van de koster, de inkomsten van een offerblok en de restanten van de kaarsen. 1727-1733.

1 pak

229 De procureur-generaal van Brabant, suppliant, tegen de thesauriers

en kerkmeesters van de kathedraal in Antwerpen, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Aangaan van een lening van 15.000 gulden zonder octrooi van de Raad van Brabant. 1729.

1 omslag

230 De deken en kanunniken van het kapittel van Sint-Gummarus in Lier, supplianten, tegen de drossaard, schepenen, bedezetters en meest gegoeden van de heerlijkheid Lichtaart, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Belasting van een derde deel van de tienden, afgestaan door de pastoor van Lichtaart aan het kapittel, in ruil voor een betaling van pastoorsinkomen. 1729-1730.

1 pak

231 Deken en kapittel, supplianten, tegen Josephus Cossiers, priester en rentmeester van de vacante kapelanieën in de kathedraal, voor de Raad van Brabant. Vergoeding voor proceskosten van Cossiers in zijn rechtszaken over twee huizen en huurinkomsten in Borgerhout (zie nummers 223 en 224). 1729-1732.

1 pak

232 De abt van de Sint-Michielsabdij, met hem gevoegd de schout, schepenen, en secretaris van de heerlijkheden Zandvliet en Berendrecht, supplianten, tegen Philippe Du Bois, kanunnik van de kathedraal van Antwerpen, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Recht om de tienden te verpachten in Zandvliet zonder tussenkomst van de schepenenbank aldaar. 1730.

1 pak

233 De kerkmeesters van de parochiekerken van Sint-Jacobs, Sint-Walburgis, Sint-Joris en Sint-Andries in Antwerpen, supplianten, tegen Christianus Terninckx, kanunnik en thesaurier van de kathedraal, de onderthesaurier en de dienende kerkmeesters, gedaagden. Begrafenisrechten, vergoeding aan de kathedraal voor een begrafenis buiten de parochies. 1730-1738.

1 pak

234 De regeerders van Kontich, geïnsinueerden en rescribenten en later supplianten, tegen Joannes-Baptista De Lievre, pastoor in Kontich, deken en kapittel, de abt van de abdij van Lobbes, de abt van de Sint-Michielsabdij, de commanderij van Pitzemburg te Mechelen, het Onze-Lieve-Vrouwegasthuis van Mechelen, de onderpastoor van Kontich, advocaat Van Gaemeren, de heer Le Candel, de heer Linden, als tiendheffers in Kontich, gedaagden. Belasting op de tienden. 1731-1766.

1 pak

235 De pastoor van Geel tegen de pastoor van Millegem, voor de officialiteit van het aartsbisdom Mechelen. Residentieverplichting

voor het bezit van de drie geünieerde beneficies. 1732-1734.

1 omslag

- 236 Deken en kapittel, interveniërende voor hun tiendpachters in Wechelderzande en Vlimmeren, impetranten, tegen de burgemeester en het dorpsbestuur van Wechelderzande en Vlimmeren, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Belastingheffing op de tienden. 1732-1734.

1 omslag

- 237 Deken en kapittel, interveniërende voor hun tiendpachters in Schoten, supplianten, tegen de burgemeester, schepenen en regeerders van Schoten, geïnsinueerden en gedaagden, voor de Raad van Brabant. Belastingheffing op de tienden. 1732-1750.

1 omslag

- 238 Het kapittel van de kathedraal, supplianten (en rescribenten), tegen het kapittel van de Sint-Jacobskerk in Antwerpen, rescribenten (en supplianten), voor de Raad van Brabant. Begrafenisrechten en jurisdictie. 1736-1740.

1 pak

- 239 Louis Van Colen, heer van Oelegem en Broechem, en Joan-Albert Van Hove, baron van Schilde, supplianten, tegen de Bosschaerts en de erfgenamen van kanunnik de Villegas, de schepenen en de inwoners van Schilde en Oelegem. Aanleg van een brug over het riviértje de Schijn. 1737.

1 omslag

- 240 Franciscus Van de Sande (Van de Sanden), koopman in Antwerpen, suppliant, tegen Joannes Van Ey, plebaan van de kathedraal in Antwerpen, geïnsinueerde, voor de Raad van Brabant. Tarief voor de begrafenis van de broer van de suppliant, die begraven was in de kerk van de predikheren. 1737-1740.

1 band

- 241 De prior en het convent van de predikheren in Antwerpen, supplianten, tegen de plebanen, pastoors, thesauriers, kerkmeesters en koster van de kathedraal en de vier andere parochiekerken, voor de Raad van Brabant. Aanpassing en interpretatie van het reglement over begrafenisrechten voor begrafenis buiten de parochie. 1742-1744.

1 pak

242 - 243 DEKEN EN KAPITTEL, SUPPLIANTEN, TEGEN F.H. BUYENS, INGEZETEN POORTER VAN ANTWERPEN, VETWEIDER, EN GERARD DE MOOR UIT WIJTVLIET, GEÏNSINUEERDEN, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. WEIGERING OM DE HOOITIENDEN IN OOSTERWEEL, WILMARSDONK EN OORDEREN TE BETALEN. 1747-1748.

242 Deel 1.

1 band

243 Deel 2.

1 pak

244 De heer Gillis, oud-aalmoezenier van Antwerpen, als erfgenaam van de heer Van de Sande, pastoor van Kontich, samen met Le Lievre, pastoor van Kontich, resumenten, tegen deken en kapittel, gedaagden. Belasting op de tienden. 1747-1750.

1 omslag

245 De regeerders van Kontich, supplianten, tegen de tiendheffers van Kontich, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Belasting op de tienden. 1747-1767.

246 De tiendheffers in Wilrijk, Duffel, Edegem en Sint-Katelijne-Waver, met hen gevoegd de andere tiendheffers van het hertogdom Brabant, supplianten, tegen de regeerders van Wilrijk, Edegem, Duffel en Sint-Katelijne-Waver, met hen gevoegd het officie-fiscaal van Brabant, voor de Raad van Brabant. Belasting op de tienden. 1750-1790.

1 pak

247 Georgius-Josephus Van Horenbeeck, pastoor in Massenhoven en Viersel, suppliant, tegen Gr. Van Canaert d'Halmale, heer van Massenhoven, voor Antonius Van der Burght, kapelaan, en de schout en schepenen van Massenhoven, geïnsinueerden en rescribenten, voor de Raad van Brabant. Organisatie van de eucharistieviering in Viersel en Massenhoven, jaarlijkse betaling van 30 gulden aan een kapelaan in Massenhoven. 1753-1755.

1 pak

248 Ferdinandus-Henricus-Josephus Vecquemans, baron de la Verre en van Zevenbergen, heer van Ranst en Millegem, resument, tegen Jacobus Verdonck, onderpastoor van het begijnhof van Antwerpen, gedaagde, voor de Raad van Brabant. Residentieplicht en patronaatsrecht van een beneficie. 1754.

1 katern

249 Gummarus Huyghens en Cornelius Van den Wijngaert, kapelannen en directeurs van de broodmis in Lier, namens het corpus van de

kapelannen aldaar, appellanten, tegen Melchior Winckaerts, schoolmeester in Lier, gedaagde, voor de officialiteit van het bisdom Antwerpen. Kwestie of Winckaerts mocht genieten van de brooduitdeling na de broodmis, die volgens de appellanten voorbehouden was aan de kapelannen. 1755.

1 omslag

250 De drossaard, schepenen en ingezetenen van Hoboken, supplianten en impetranten, tegen de hertog van Ursel en Hoboken, de priores van Hertoginnedal te Oudergem en de pastoor van Hoboken, als tiendheffers aldaar, voor de Raad van Brabant. Aanstelling van een onderpastoor. 1755-1758.

1 pak

252 De prior en het convent van Corsendonk, supplianten tegen de schout, schepenen en regeerders van Turnhout, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Vrijstelling van accijnzen. 1757-1762.

1 pak

253 De promotor [openbaar aanklager] van de officialiteit van Antwerpen voor Martinus Van Olmen, tegen Antoon Van Hove, priester in Herentals. Aankoop en betaling van 33 schapen. 1758-1759.

1 pak

254 De regeerders en inwoners van Rijkevorsel, impetranten, tegen het kapittel, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Aanstelling van een onderpastoor. 1760-1761.

1 omslag

255 Cornelis-Franciscus De Kinder, onderpastoor van Kontich, impetrant, tegen het kapittel, de commanderij van Pitzemburg te Mechelen, de Sint-Michielsabdij in Antwerpen, de heer Linden, mevrouw Linden, de abdij van Lobbes, de advocaat van Gameren en de pastoor van Kontich, gedaagden, voor de Raad van Brabant. Betaling van de 'competentie' (het inkomen) van de onderpastoor door de tiendheffers. 1760-1783.

1 pak

256 Deken en kapittel, de abt van Lobbes, en de andere tiendheffers van Kontich, supplianten, tegen Joannes-Baptista De Lievre, pastoor van Kontich, gedaagde. Afrekening van de tienden en kosten aan de kerktoren. 1762-1773.

1 pak

257 - 260 DEKEN EN KAPITTEL, SUPPLIANTEN, TEGEN DE KAPELMEESTERS VAN DE BROEDERSCHAP VAN HET HEILIG SACRAMENT, OF DE VENERABELKAPEL, GEÏNSINUEERDEN, VOOR DE RAAD VAN BRABANT. AANSTELLING VAN ZANGMEESTER LUDOVICUS VAN NOORBEEK DOOR HET KAPITTEL, WEIGERING OM DEZE TE AANVAARDEN DOOR DE BROEDERSCHAP, RELATIES TUSSEN HET KAPITTEL EN DE BROEDERSCHAP. 1765-1784.

257	Deel 1.	1 pak
258	Deel 2.	1 pak
259	Deel 3.	1 pak
260	Deel 4:	1 pak
261	J.E.A. De Rest en Cornelis Rudts, drossaard en schepenen van Kontich, als gecommitteerden van de heer en de inwoners van Kontich, impetranten, tegen Joannes-Baptista De Lievre, pastoor van Kontich, de onderpastoor van Kontich, het Onze- Lieve-Vrouwegasthuis van Mechelen, de commandeur van Pitzemburg te Mechelen, de deken en het kapittel van de kathedraal, de abt van de Sint-Michielsabdij, de advocaat Van Gameren, de heer Le Candele, de heer Linden, de baron de Reynegom, als tiendheffers van Kontich. Betaling van een tweede onderpastoor. 1767.	1 omslag
262	J.B. Raymaekers, genaamd Haegens, voor het kapittel, met de thesauriers en kerkmeesters, aanleggers, tegen Cornelis Claessens en Catharina Daems, weduwe van Peter Claessens, gedaagden. Cijns in Brasschaat. 1771-1775.	1 omslag
263	Ludovicus-Ferdinandus de Villegas, amman van Antwerpen en heer van Borsbeek, suppliant, tegen deken en kapittel, supplianten, interveniërende voor Joannes Liekens, gezworen landgraver en ingezetene van Duffel, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Verwijderen door Liekens van boompjes van de heer van Borsbeek, bij het verbreden van een weg en het aanleggen van een gracht, in opdracht van het kapittel. 1777-1778.	1 pak
264	De thesaurier en kerkmeesters van de kathedraal, supplianten, tegen Isabella, Anna-Maria, Maria en Catharina Claessens,	

ongehuwde dochters en erfgenamen van Isabella Larroze, weduwe van Henricus Claessens, rescribenten, voor de schepenbank van Antwerpen en de Raad van Brabant. Rechten voor de begrafenis van Isabella Larroze, moeder van de rescribenten, die was begraven in het klooster van de Onze-Lieve-Vrouwebroeders. 1777-1784.

1 pak

265 G.A. [Guillaume-Arnold] Legrelle, D.J. Croisier, J.F. [Joannes-Franciscus] Bordinckx en P.J.J. Follet, meiers van het corpus van de kapelannen van de kathedraal, supplianten, tegen deken en kapittel, rescribenten, voor de Raad van Brabant. Benoemingsrecht van de rentmeesters van de kapelannen. 1779-1780.

1 pak

266 J.B. Kerremans en Adriaan Cleeren, voor de wethouders en inwoners van Oorderen, supplianten, tegen deken en kapittel, geïnsinueerden, voor de Raad van Brabant. Aanstelling van een onderpastoor. 1784.

1 omslag

267 Anna-Maria en Joanna Baustetter (Bauwstetter), erfgenamen van wijlen hun broer Joannes-Thomas Baustetter, zangmeester van de kathedraal, supplianten, tegen Lambert-Joseph Godart, zangmeester van de kathedraal, voor het kapittel. Betaling van overgelaten meubels en muziekbladen. 1790-1792.

1 omslag

268 Joseph-Antonius Peeters, Pierre-Joseph De Bridt, Balthasar Frachez en Jean-Baptist Van Trijst, kapelmeesters van de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Goed Succes in de Sint-Walburgiskerk in Antwerpen, supplianten en geëxcipieerden, tegen J.F. Van Noten, koster van de Sint-Walburgiskerk, geïnsinueerde en excipiënt, voor het kapittel. Restanten van de vijf kaarsen voor de uitvaart van Anna Dansaert in de kerk, die de koster zich had toegeëigend. 1790-1792.

1 pak

269 De weduwe van procureur Thijs, suppliant, tegen kapelaan Joannes-Franciscus Bordinckx, geïnsinueerde, voor het kapittel. Afrekening van ereloon voor procureur Thijs. 1794.

1 omslag

II. STUKKEN UIT OF IN VERBAND MET PROCESSEN

- 150 Losse stukken (kopieën, kostenstaten, brieven en bewijsstukken) uit procesdossiers, waarvan het verband met de bestaande dossiers niet kon worden gelegd. 1552-1780.
1 pak
- 278 Notulen uit een proces tussen Peter De Pape, impetrant, tegen de vice-deken en de andere leden van het kapittel. Onderwerp onbekend. 1578.
2 stukken
- 31 Stukken betreffende dijken en tienden in Berendrecht, Zandvliet en Lillo. 1578-1619.
1 omslag
- 279 Ordonnantie van de vorst, uitgesproken door de Raad van Brabant, waarin het stadsbestuur van Antwerpen en alle anderen bevolen werd om het deken en het kapittel te laten genieten van alle achterstallen van renten en cijzen sinds hun vertrek uit de stad, bij de machtsovername door de calvinisten. 7.
1 stuk
- 32 Verkoopsvoorwaarden van het huis geheten "Het Hof van Bergen" in de Pruimstraat, eigendom van het kapittel. 7.
1 katern
- 33 - 37 STUKKEN BETREFFENDE DE BETWISTINGEN TUSSEN BISSCHOP LAEVINUS TORRENTIUS EN HET KAPITTEL INZAKE DE JURISDICTIE. (1574-) 7-1592 (1607) EN [Z.D].
- 33 Stukken betreffende de relatie bisschop-kapittel en over de vraag of de bisschop sinds 24 juni 8 volwaardig lid is van het kapittel, met brieven van scholaster Renerus Brakel. (1574) 7-1592 (1607) en [z.d.]
1 pak
- 34 Ingekomen brieven bij de deken en het kapittel van kardinaal Carafa en andere kardinalen. (1579) 8-1592 en z.d.
1 omslag
- 35 Stukken betreffende de kosten van het verblijf van kanunnik Emmanuel Trognesium te Rome. 9-1595.
1 pak
- 36 Correspondentie tussen kanunnik Trognesium en kapitteldeken Carolus Masius. 1590-1596.
1 omslag

- 37 Correspondentie tussen kanunnik Trognesium en kanunnik Wilhelmus Vuesels. 1590-1592.
1 omslag
- 48 Stukken betreffende uitwinningen van erven te Berchem door het kapittel. 1590-1598.
1 omslag
- 38 Uittreksel uit de rekeningen van de vicarissen (1499-1557) betreffende goederen te Boechout van de kapelanieën Carpentini-Beye ("de 19 firtellis siliginis ad certa bona in Bochout concernentia vicarios"). 1592.
1 stuk
- 46 Stukken betreffende de hof- en novale tienden te Berchem, met huurcelen (1531) 1610-1627.
1 lias.
- 30 Documentatiedossier over tienden in Schoten en Merksem en minuten en kopieën uit processen daarover met de abt van Villers. [late 16de eeuw], 1614, 1700-1703.
1 pak
- 50 Scheidsrechterlijk vonnis in naam van de koordeken van de kathedraal en de burgemeester van Antwerpen, door Paul Schuermans, A. Anselmo en A. Gerardi tussen Guillaume vanden Eynde, suppliant, en zijn vrouw Anna Hermans en hun kinderen, rescribenten. 1621.
1 stuk
- 52 Stukken betreffende diverse procedures tussen de abdij van Ter Duinen te Brugge en het kapittel, voor de Geheime Raad en de Raad van Vlaanderen. Achterstallige rente en tienden op gronden in de Austrische polder. (1617) 1623-1648.
1 omslag
- 280 Kopie van een vonnis van de Raad van Brabant ten nadele van Matheus Leermans, in een proces over een prebende tegen Christiaan Van Beusecom, doctor en professor in de theologie van de universiteit van Leuven. 1628.
1 stuk
- 286 Stukken in verband met de verpachting door het kapittel van twee polders en molens in 'de Moeren' bij Veurne. 1633-1637.
1 omslag
- 63 Gedrukte affiche voor de verpachting door het kapittel van dijken

en wegen in de polders van Oosterweel, Wilmarsdonk, Ekeren en Merksem. 1654.

1 stuk

271 Stukken betreffende de aankoop van grond in Zandvliet door het kapittel. 1655-1657.

1 omslag

276 'Motivum Juris' voor Laurentis Neesen tegen D. Lackman, impetrant, in verband met een benoeming in een theologale prebende door de aartsbisschop van Mechelen. 1660.

1 katern

285 Uittreksel uit de rol van de Raad van Brabant in de zaak van de kerkmeesters van de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Antwerpen, met de thesaurier van de kerk, tegen de kapitein van de Burgerlijke Wacht. 1660.

1 katern

87 Kopieën van een rekest en twee notariële akten over het proces tussen Andreas Rampaert, pastoor van Ekeren, tegen de bisschop van Antwerpen, de priores van Hertoginnedal in Oudergem en de graaf van Hoogstraten, voor de Raad van Brabant. Novale tienden in Muisbroek (Ekeren). 1668.

1 omslag

88 Kopieën van stukken betreffende het conflict tussen de deken en het kapittel van Sint-Pieters in Leuven over de permutatie (ruil van functie of beneficie) van Carolus Brants als pastoor van Sint-Jacobs in Leuven aan Henricus Leonardi, pastoor van Malderen, in weerwil van het recht van het kapittel om de pastoors te benoemen 1670.

1 omslag

287 Akkoord voor notaris Van Baest tussen Franciscus Van Hillewerven, kanunnik tegen Joannes-Baptista Taelman, kanunnik en pastoor in Dendermonde, als erfgenaam van Clara-Maria Tersy, religieuze in het klooster van de benedictinessen in Dendermonde, over betalingen uit een prebende. 1676.

1 stuk

29 Stukken in verband met de kwestie of schulden uit het sterfhuis van plebaan [van het Zuidkwartier, Jacob] Brants verschuldigd waren aan Joannes Van Hageldonck, dan wel aan de kerkfabriek van de kathedraal. 1685.

1 omslag

284 Stukken betreffende de inning van de tienden in Hemiksem en Ekeren. [1694 en z.d.].

1 lias

- 270 Vonnis tussen de deken en het kapittel tegen Laureys Portiers door de schepensbank van Antwerpen in een zaak over onbetaalde huishuur. 1705-1706.
2 stukken
- 166 Brieven, ontvangstbewijzen, rekeningen en kostenstaten over verschillende rechtszaken van penitencier [Theodorus] Van Hamme, met enkele retroacta uit het familiearchief Van Hamme. (1595-1599, 1684), 1705-1709.
1 pak
- 272 Stukken betreffende de inpoldering van de nieuwe polder van Oorderen, Wilmarsdonk en Ordam, en de inning van de tienden aldaar. 1719-1725.
1 band
- 282 'Voluntaire condemnatie' (bevestiging, willige rechtspraak) door de Raad van Brabant van de voorwaarden van verpachting van de tienden door het kapittel van de tienden in Stabroek. 1720.
1 katern
- 281 'Exceptie declinatoire' voor de proviseurs van het College Van Dalen in Leuven, geïnsinueerden en excipiënten, tegen deken en kapittel, supplianten en geëxcipieerden, voor de Raad van Brabant, waarin ze de jurisdictie van de Raad van Brabant betwisten, ten voordele van de rector van de universiteit. 1724.
2 stukken
- 283 'Voluntaire condemnatie' (bevestiging, willige rechtspraak) door de Raad van Brabant van de voorwaarden van verpachting van de tienden door het kapittel van de tienden rond de stad Antwerpen. 1734-1735.
2 stukken
- 273 Tweedegraadse kopie van een vonnis uit 1571 van de Raad van Brabant uit een register van de kerk van Zandvliet over het herstellen van de Sint-Gertrudiskerk door de tiendheffers. 1735.
1 katern
- 274 Stukken betreffende de benoeming tot klokkenluider en grafmaker in de Antwerpse parochiekerken, en de rol van het kapittel daarin. 1737 en z.d.
1 omslag
- 275 'Voluntaire condemnatie' (bevestiging, willige rechtspraak) door de Raad van Brabant van de voorwaarden van verpachting door het

kapittel van de graan- en vlastienden in Oorderen en Wilmarsdonk. 1741.

2 stukken

251 Akkoord tussen het kapittel als tiendheffer en de schout, schepenen en inwoners van Rijkevorsel, over het herstel van de toren van de kerk aldaar, bevestigd door keizerin Maria-Theresia. 1757.

1 katern

277 Uittreksel uit een verbaal in de zaak over tienden tussen deken en kapittel als tiendheffers van Vlimmeren, samen met J.B. Verhulst, pastoor aldaar, supplianten, tegen de regeerders van Wechelderzande en de tiendheffers onder Wechelderzande, gedaagden, voor de Raad van Brabant. 1760.

1 katern